AZTAG
JOURNAL ARMÉN. QUOTIDIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban
Directeur - Propriétaire
HAIG BALIAN

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ
ՍՈՒՐԻԱ տար. 550, Վեցամսեայ 300 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄ. տրկ. 7, Վեցամսեայ 4 տոլար

ԱԶԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ازتاك
جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 10 ՕԳՈՍՏՈՍ 1933
ՀԱՏԸ 2,50 Ս. Դ.

Է. ՏԱՐԻ | Ամէն առաւօտ դուրս կ'ելլէ բացի երկուշաբթի օրերէն | Տնօրէն — Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ | Չհրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր | Թիւ 11[illegible] (9[illegible])

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԿԵՂԾԱՒՈՐՆԵՐԸ

Մարդկային հաւաքական թէ անհատական կեանքի մէջ կեղծաւորութիւնը տեղ է գրաւած լայն չափով, բոլոր ժամանակներու ընթացքին, բոլոր ազգերու մօտ։

Կեղծաւորութիւնը՝ մեր բարոյական կեանքին ամենախոշոր աղտերէն, աղէտներէն ու չարիքներէն մէ՛կն է։

Անիկա մերթ կ'երեւայ մեզի՝ արեգակի դէմքով, մերթ աստղերու լոյսով։ Հին Սաթիրոսներու նման, անիկա մեզի՝ ոսկի՜ տեղ ցոյց կու տայ և կապարը՝ արծաթի տեղ կը բռնէ։

Կեղծաւորութիւնը՝ պղծութիւնը կուսութիւն կը ձեւացնէ, անմեղութիւնը՝ խարդախանքի կը փոխէ։ Ճշմարտութիւնը՝ սուտի կը վերածէ, և արդարութիւնը մեղաւորութեան պատուանդանին վրայ կը նստեցնէ։

Կեղծաւորները՝ ճարտար, վարպետ դերասաններ են, որ ծածկուած սատանայատիպ դիմակներու տակ, իրենց ինքնութիւնը, իրենց բովանդակ էութիւնը, ամբողջութիւնն ու հոգին կը ծածկեն, կ'աներեւութացնեն։

Արուեստը անմահացուցած է կեղծաւորութիւնը՝ Շայլոքի, Նարգիսի և ուրիշ բազմաթիւ երեւելի տիպարներով։

Ո՞ւր պէտք է փնտռել հոգեբանութիւնը, արմատը՝ կեղծաւորութեան, այս հրէշային, իժանման, գալարուող ու սողոսկող չարիքը մարդկութեան և ընկերութեան։

Ծայրագոյն եսապաշտութիւնը, նեղ ու տափակ նիւթապաշտութիւնը, ստրկամտութիւնը, անարժանապատուութիւնն ու վախկոտութիւնը կրնան առաջին անգամով կ'ըլլան յատկանշական գծերը, նկարագիրը կազմել կեղծաւորութեան մեծ պատուհասին, անագորոյն չարիքին։

Արդ՝, կան մարդիկ, որ առանց խորիմաստ գիտակցութիւնը ունենալու իրենց եսին ու կեանքին, առանց չափելու, ճանչնալու իրենց դիմացինին մարդկային, անհատական իրաւունքներն ու տարրական յարգանքը, շատ անգամ անոր անունին ու հասցէին կ'ընեն այնպիսի խօսքեր, որոնք չի պիտի կրնային արիութիւնը ունենալ ըսելու եթէ իրենց բամբասանքի և չարախօսութեան առարկայ եղող անձը դէմերնին բերէիք ուղղակի։

Այդպիսի տիպարները, կեղծաւորութեան վարպետները, աստուածայի՜ն ժպիտներով, ծիծաղներով, սիրալիր վերաբերմունքներով, բարեկամական, ընկերական անհուն, սրտաբաց խօսքերով ու ձեւակերպութիւններով քեզ կը զարմացնեն, կը գրաւեն, իրենց կը կապեն։ Քեզ կը սիրեն իրենց կեանքէն, հոգիէն աւելի։ Նոյն իսկ քեզ գերիվեր կը դասեն իրենց ամենամօտիկ ազգականներէն, ծնողքէն։ Բայց խաբուելու չէ՛, միամտութիւնը ունենալու չէ՛ անոնց հաւատալու լըջօրէն, անկեղծօրէն։

Անոնք, հազիւ թէ հեռացան քեզմէ, քայլ մ'անդին, ահա՛, մութ անկիւններէն կը հարուածեն քեզ՝ սուտերով, բամբասանքներով, ըսի ըսաւներով, զրպարտութիւններով և գրգռիչ միջոցներով։

Անոնք զինուորական կամ հերոսական քաջութիւնը, տղամարդութիւնը և անձնական վեհանձնութիւնն ու հպարտութիւնը չունին երբեք, խօսելու, գործելու, քննադատելու քեզ՝ ճակա՛տ առ ճակա՛տ, հրապարակաւ, աչքի՛ կեցուածքով մը։

Կեղծաւորութեան դրօշակիրները, բնաւ չեն մտածեր մէկ կողմէ, որ կեանքը բոլորովին տարբեր բան է, տարբեր բան։ Անոնք կը կարծեն գուցէ, որ ճշմարտութիւնը տեւապէս պարտուող ու ամենատկար ուժն է, կարողութիւնը։ Անոնք չեն ըմբռներ, որ աշխարհի մէջ չկայ ոչ մէկ տեւական արժէք այնքա՜ն թանկագին, մեծամեծ, ո՜րքան օգոստափառ, նուիրական արդարութիւնն ու ճշմարտութիւնը։ Չեն անդրադառնար, որ եթէ կայ անպարտելի և գերագոյն առաքինութիւն մը, ան ալ պարզութիւնը, շիտակութիւնը և անկեղծութի՛ւնն է մեր բոլոր գործելուն մէջ, — ընտանեկան, ընկերական, քաղաքական և անհատական թէ կուսակցական։

Դարերու ընթացքին և մինչև այսօր, կործանուեր են մեծազօր կայսրեր ու կայսրութիւններ, ոսկի և արծաթի բե՜ւր, բե՜ւրաւոր Կրեսոսներ։ Կործանուեր և փոշի՜ են վերածուեր՝ որովհետև իրենց փառքերու, հարստութիւններու և մեծութիւններու հիմքը՝ եղած է անարդարութիւնը, բռնութիւնը և կեղծաւորութիւնը։

Որպէսզի անհատ մը, ազգ մը և կամ մարդկային որևէ ընկերութիւն կարողանայ ապրիլ խաղաղ և ազատ, երջանիկ և անդորր, որպէսզի կարողանայ զարգանալ, հասնիլ նիւթական, բարոյական, հոգեկան մեծ նուաճումներու, վերելքներու, պէտք է կարողանայ ամէն բանէ առաջ ճանչնալ իր անմիջական միջավայրն ու հոն ապրող մարդկային հոգիները, խորապէս։ Պէտք է բնորոշէ կեղծը անկեղծէն, սուտը իրաւէն, ճշմարիտը խարդախէն, արդարը անիրաւէն։

Միւս կողմէ սակայն, չի բաւեր զանոնք ճանչնալը, անոնցմէ զգուշանալը։ Պէտք է անհատապէս թէ կուսակցականօրէն հրապարակէն, ասպարէզէն, ժողովուրդէն դուրս շպրտել, ամենածանր քննադատութեան բովէն անցընել, մերկել ու ոչնչացնել այդ մարդկային ցեցերը, բոլոր տեսակի կեղծաւորները, որոնք, զուրկ մարդկային ամենատարրական արիութենէ, իրենց բան գործ ընտրած են կեղծաւորութիւնը, խառնակչութիւնը, բամբասանքն ու զրպարտութիւնը, միշտ սողոսկելով, ուրանալով և գգուելով։ Անոնք ընկերային ու հաւաքական կեանքի թշնամիներն են, միշտ քանդող ու աւերող։ Կը գրեն, կը քննադատեն, բայց տէր չեն կանգնիր իրենց ստորագրութեան ու խօսքին։ Վարագոյրի ետեւէն դաւեր ու դաւադրութիւններ կը լարեն, միշտ առաջնորդուած ճղճիմ հաշիւներէ և ստոր կիրքերէ։ Սակայն միշտ կը մատնուին անյաջողութեան և ուշ կամ կանուխ դիմակազերծ կ'ըլլան, որովհետեւ իրենց շրջապատին և իրենց ծանօթներուն շուտով զզուանքին և ատելութեան կ'արժանանան։

«ԵԿՈՒՐ, ՈՐ ՔԵԶ ԾՈՅԵՄ»

«Էլ Ահրամ» արաբատառ թերթը (տես օգոստոս 3ի թիւը), որ յայտնի է իր հայատեաց ընթացքով, մինչ կը հարուածէ մեր աշխատունակ ժողովուրդը՝ վատ դիտաւորութեամբ։ Մենք գիտենք անոր խօսքին արժէքը և ծանօթ ենք այն հինցած փամփուշտներուն, որ յաճախ կը կրակէ հայութեան դէմ՝ ապարդիւն։ Թերեւս աւելորդ էր անգամ մըն ալ անդրադառնալ այդ «Էնկիւրիի բերանին»։ Բայց երկիւղ ունինք, որ կրնան միամիտներ գտնուիլ և իյնալ լարած թակարդներու մէջ։ Ուստի, քար մը կը նետենք նեխուած ճահիճը, առանց մտահոգուելու, որ գորտերու նոր կռկռոց պիտի լսենք։

«Էլ Ահրամ» կը գրէ թէ՝ «Տեղեկացանք որ Թրքական կառավարութիւնն իր 10րդ տարեդարձին առթիւ ներումն պիտի շնորհէ և վերադարձի իրաւունք պիտի տայ Թուրքիայէն վտարուած քաղաքական յանցաւորներուն... և հայերուն»։

Բացի այդ, ան գիտէ նաև, որ «այս ներումէն պիտի օգտուին այն բոլոր հայերը, որոնք իրենց Թուրքիայէն դուրս գտնուած ժամանակի ընթացքին Թուրքիոյ դէմ ոևէ ընդդիմութիւն ցոյց չտուին և հանգիստ կեցան։ Մուսթաֆա Քէմալի կառավարութիւնը կ'ուզէ վերադառնալու իրաւունք տալ անոնց»։

Մութ դաւ մըն է այս՝ յօրինուած գաղտնարաններու և վտանգի մարդոց գրասենեակներու մէջ։

Նախ՝ ինչպէ՞ս իմացաւ «Էլ Ահրամ», որ Թրքական կառավարութիւնը «ներումն պիտի շնորհէ», եթէ իսկապէս «Էնկիւրիի բերանը» չէ։ Երկրորդ՝ ո՞վ ըսաւ թէ՝ այդ ներման օրէնքի «մէջ պիտի» տարածուի նաև հայերուն վրայ։ Բացի այդ, ո՞ր հայերն են, որոնք, «Էլ Ահրամ»ի կարծիքով, «հանգիստ կեցան» և Թուրքիոյ դէմ ոևէ ընդդիմութիւն ցոյց չտուին Թուրքիայէն դուրս գտնուած ժամանակի ընթացքին»։ Իսկ Թուրքիոյ ներսը գտնուած պահուն հանգիստ չկեցան, հետեւաբար Թուրքիայէն դուրս հանուեցան։

Լաւ խաղը, սակայն, ակներև կը դառնայ, երբ կարդանք «Էլ Ահրամ»ի նաև այն տողերը, ուր կ'ըսէ․ «Դաշնակ կուսակցութեան պատկանողները բացառութիւն կը կազմեն և երբեք պիտի չկրնան օգտուիլ այս ներումէն, որովհետեւ անոնք կը շարունակեն Թուրքերու հանդէպ թշնամական քաղաքականութիւն մը հետապնդել»։

Գիտենք մենք նման ներումներու իմաստը։ Մեզ յայտնի է նմանապէս, որ այդ արիւնկզակ ցեղի ամբողջ պատմութիւնը հիմնուած է խաբեբայութեան, ստութեան, կեղծիքի և խարդախութեան վրայ։ Եւ անշուշտ Թուրքիոյ «ներման» ելոյթը պիտի ըլլայ նոր դաւ մը՝ ուղղուած հայութեան դէմ։

Ինչ կը վերաբերի «Դաշնակ» կուսակցութեան պատկանողներուն, այո՛, անոնք բացառութիւն կը կազմեն և երբեք պիտի չկրնան (կարդա՛, պիտի չուզեն. Ա. Ա.) օգտուիլ այդ «ներումէն», որովհետև գիտեն, որ մսագործներու մօտ քաշելու և մորթազերծ ընելու օրէնք մըն է այդ, որով կ'ուզեն խաբել միամիտները։

Սակայն, «Էլ Ահրամ»ի նենգութիւնը երևան կու գայ ոչ այսքանով։ Ան կը թունաւորէ նաև արաբ ժողովուրդը և կը լարէ զայն Դաշնակցութեան պատկանողներուն դէմ։ «Նոյն իսկ արաբներն ալ, — կ'ըսէ ան, — զգոյշ են անոնց (կարդա՛, Դաշնակցականներու, Ա. Ա.) հակաթուրք հրատարակութիւններէն և ընթացքէն»։

Ոչ երբեք։

Զգոյշ չեն։ Եւ զգոյշ չեն յատկապէս արաբները, որովհետեւ իրազեկ են, թէ ինչպէս գեղեցկատեսիլ Լիբանանի բազմաթիւ արաբական գիւղեր պատերազմի ընթացքին սովամահ եղան, եւ մարդասպանները Թուրքերն էին ու Թուրքիան։ Յիշե՞ն արդեօք այն զարհուրելի ոճիրներն ու բարբարոսութիւնները, որ Թուրք Ճէմալ մը գործադրեց արաբ ժողովուրդի վերաբերմամբ։ Այո, Ճէմալ փաշա մը, որու անպիտան գլուխը ջախջախուեցաւ Թիֆլիսի սալայատակներուն վրայ։ Արաբները գիտեն այս բոլորը։ Անոնք մեծ յարգանքով ու ակնածանքով Գուրճի հրապարակին վրայ դիտած են լացող արաբ մայրերու պատկառազդու արձանը։ Միայն չի գիտեր այդ «Էլ Ահրամ»ը։

Արաբները չեն ներած և պիտի չներեն Թուրքիոյ զարհուրելի ոճիրները։ Չեն ներեր նաև հայերը, մանաւանդ Հայոց որբ աշխարհը։

Արդ «Էլ Ահրամ»ին կը մնայ մատնանշել թէ՝ ո՞ր արաբներն են, — «Էլ Ահրամ»էն զատ, — որ զգոյշ են «հակաթուրք հրատարակութիւններէն եւ ընթացքէն»։ Բացի այդ, կ'ուզենք, որ «Էլ Ահրամ»ը յայտնէ անուանէ մատնանշէր թէ ո՞ր հայ կուսակցութիւններն են, որոնք նմանապէս «զգոյշ չեն Դաշնակ կուսակցութեան հակաթուրք ընթացքէն»։ Եւ «զարմանալի չէ այդ, — կ'ըսէ «Էլ Ահրամ», — որովհետեւ անոնք (հայ կուսակցութիւնները իբր թէ՝ Ա. Ա.) համոզուած են, որ իրենց Թուրքիա վերադարձին արգելք եղողը Դաշնակ կուսակցութիւնն է»։ Կարծ, ո՞ր հայ կուսակցութիւնն է, որ Թուրքիա երթալ կ'ուզէ, բայց Դաշնակցութիւնը կ'արգիլէ։ Մենք բացարձակապէս կը ժխտենք նման հայ կուսակցութեան գոյութիւնը։

Ո՛չ մէկը իր սեփական հաշիւներէն դրդուած, իրաւունք ունի քարոզներ կարդալու մեր գլխին և ուղիներ մատնանշելու արտաքին հայութեան։

Թուրքը և առաւելապէս Քէմալական Թուրքիան բաւականաչափ ծանօթ է մեզ։ Հո՛ն է, որ դեռ երէկ Սելամի Իզզէթ պէյ «Վագըթ»ի մէջ գրել կու տայ թէ՝ օտարները Թուրքիոյ մէջ «դեռ կը յամառին ոչ-թուրք ոևէ լեզուով խօսիլ»։ Նոյն [illegible] պէյն է դարձեալ, որ առանց ամչնալու կը յայտարարէ․ «Յունիսէն յետոյ օտարները պիտի չկրնան կարգ մը արհեստներով զբաղիլ։ Թուրքերէն չգիտցողներն ալ չեն կրնար այս երկրին մէջ աշխատիլ։ Պոլսոյ մէջ մեծցած այնքան թրքահպատակներ կան, որոնք բառ մը Թուրքերէն չեն գիտեր։ Այսպիսիներուն հաց տալու չէ»։ Կ'երեւակայէ՞ք, որ Ֆրանսայի մէջ հաց չտան բոլոր անոնց, որոնք ֆրանսերէն չեն գիտեր, Անգլիոյ մէջ անոնց, որոնք անգլիերէն չեն գիտեր, Ռուսիոյ մէջ անոնց, որոնք ռուսերէն չեն գիտեր և այլն։

Այսքան խաւարամտութիւն և վայրագութիւն մի միայն Թուրքիոյ յատուկ է։ Այս բոլորը հանրածանօթ ըլլալէ յետոյ, երբ թէ Թուրքիայէն դուրս գտնուող հայերը պիտի վերադառնան՝ պատառ մը հաց ուտելու համար, երբ Թուրքիոյ մէջ գտնուող օտարներու, ինչպէս և հրաշքով փրկուած ու հոն մնացած հայերու հացը կը կտրեն, որովհետև «Թուրքերէն չեն գիտեր», աւելի ճիշդ, որովհետեւ չեն թուրքանար։

Հասկցողին կը բաւէ այսքանը։ Կ'ուզեմ վերջացնել, սակայն, «օձահմայի» մը պատմութիւնով։ Իպրահիմ անուն բանաստեղծ մը իր ճամբուն վրայ օձ մը կը նկատէ։ Ան, ինչպէս թերթերը գրեցին, կ'արգիլէ սողունը մեռցնել և առանձինն կը մօտենայ անոր ըսելով, «Եկուր, եղբայր, եկուր որ քեզ ծոյեմ, գգուեմ և բանաստեղծութիւններս երգեմ քեզի»։ Եւ բանաստեղծը կը յաջողի «գիւթել» ու բռնել զայն։ Բայց թունալից օձը կը խայթէ և խեղճ բանաստեղծը կ'աւանդէ հոգին։

Երբ այս պատահարը կը յիշեմ, միշտ կը պատկերացնեմ իժածնունդ Թուրքիան, իր հմայողները և «Էլ Ահրամ» թերթը։

Մենք վերջացուցինք։

Ա. ԱՐՇԱԿՈՒՆԻ

ՉՈՐՍԵՐՈՒ ՈՒԽՏԻՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Լոնտոնի Սընտէյ Թայմզը կը գրէ․— Ի՞նչ է իրական արժէքը Չորսերու Ուխտին, որ եկաւ աւելնալու Եւրոպայի քաղաքական թղթածրարին վրայ։ Ոչ ոք գիտէ։

Մէկ բան յայտնի է միայն։ Իր ներկայ ձևով, Չորսերու Ուխտը չի լրացըներ իր գլխաւոր հեղինակներուն՝ Հիթլերի և Մուսոլինիի սկզբնական դիտաւորութիւնները։ Ֆրանսական Կապոյտ Գիրքը որոշակի երեւան հանեց այս պարագան։ Այդ գիրքը կը պարունակէ ուխտի վեց տարբեր խմբագրութիւններ և բարեփոխումներ, որոնք Մարտ 18էն Յունիս 7 կատարուեցան Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Իտալիոյ և Գերմանիոյ կողմէ։

Մարտ 18ին, երբ Մաքտոնալտ և Ճոն Սայմըն Հռոմ հասան, Մուսոլինի անոնց յանձնեց ուխտի իր նախագիծը։ Մարտ 23ին, Մաքտոնալտ Երեսփ. ժողովին մէջ խօսեցաւ այս մասին և շեշտեց կարգ մը մանրամասնութիւնները իւրացնելու անհրաժեշտութիւնը, «որպէս զի ուխտը իբրև ընդհանուր նպատակ ունենայ միայն խաղաղութիւնը, իսկ իբրև միակ մասնաւոր տրամադրութիւն՝ դաշնագիրներու վերաքննութիւնը»։ Մաքտոնալտ անմիջապէս աւելցուց թէ Հռոմի մէջ խօսք չէ եղած Թանկանիքայի (անգլ. գաղութ) մասին։

Մուսոլինիի նախագծին չորրորդ յօդուածին մէջ այսպէս կ'ըսուէր, «Եւրոպական կամ համաշխարհային, քաղաքական կամ ոչ քաղաքական բոլոր հարցերու մէջ, և մասնաւորաբար գաղթավայրերու մասին, չորս պետութիւնները կարելի եղածին չափ համերաշխ ուղեգիծ մը պիտի բռնեն»։

Մարտ 26ին, Իտալիա երկրորդ նախագիծ մը ներկայացուց։ Անգլիա ալ Ապրիլ 1ին, իսկ Ֆրանսա Ապրիլ 10ին, Գերմանիա՝ Ապրիլ 24ին մէկ մէկ նախագիծ ներկայացուցին։ Իսկ վերջնական պատճէնը ընդունուեցաւ Յունիս 7ին։ Բոլոր ասոնց մէջ չկար վերը յիշուած չորրորդ յօդուածը։

Այսպէս, ուրեմն, գաղթավայրերու վերաբերեալ յօդուածը չծնած մեռաւ։ Անոր հետ կար նաև պայման մը դաշնագիրներու վերաքննութեան մասին։ Մարտի կէսին, Մուսոլինի սկսաւ մտահոգուիլ Աւստրիոյ մասին Հիթլերի ունեցած ծրագիրներէն։ Եւ փորձեց Գերմանիոյ հայթայթել ուրիշ առաւելութիւններ—թերեւս գաղթային առաւելութիւններ—բայց աւելի շատ կարելիութիւններ ընդարձակուելու ի վնաս Լեհաստանի։ Հունգարիա ալ պիտի ընդարձակուէր ի վնաս Փոքր Համաձայնութեան։

Փոքր Համաձայնութեան անդամները լսելով այս բոլորը, անմիջապէս Թիթուլէսքուն ղրկեցին Լոնտոն, Անգլիոյ հաղորդելու համար թէ «դաշնագիրներու վերաքննութիւնը պատերազմ առաջ պիտի բերէ»։ Նոյն միջոցին, Լեհ դեսպանն ալ Ճոն Սայմընի կը հաղորդէր թէ Լեհաստանն ալ նոյն ձեւով կը խորհի։

Նացիները բռնութիւններ կը գործէին Գերմանիոյ մէջ և հազարումէկ մեքենայութիւններ կը սարքէին Աւստրիոյ մէջ։ Կեդրոնական Եւրոպան հասած էր այնպիսի կացութեան մը որ, բոլոր իրաւասու դիտողները համաձայն էին Օսթէն Չէմպըրլէնի թէ կարելի չէ վերաքննութեան խօսքն ընել մինչեւ որ Գերմանիա չհաստատէ թէ դաշնագիրներու պատշաճեցում մը կարելի է և իր կողմէ պիտի ընդունուի իբրեւ վերջնական։

Այս միջոցին, Ֆրանսայի յարաբերութիւնները ողբերգական կը դառնային Փոքր Համաձայնութեան հետ։ Ժուվընէլի ազդեցութեամբ, Փօլ Պօնքուր տրամադիր էր Չորսերու Ուխտին վրայ ակնարկութիւն մը աւելցնելու դաշնագիրներու վերաքննութեան մասին։ Հետեւաբար Փոքր Համաձայնութեան անդամները ըսին Փօլ Պօնքուրի թէ Ֆրանսա ազատ է ստորագրելու իր շահին համապատասխանող ոևէ դաշնագիր, բայց չի կրնար ներկայ ձեւով ստորագրել Չորսերու Ուխտը, առանց առաջ խզած ըլլալու իրենց հետ իր ունեցած զինակցութիւնները։

Ֆրանս. կառավարութիւնը սկսաւ խորհիլ, և Փոքր Համաձայնութեան ու Լեհաստանի հաղորդեց նոյնիմաստ նամակներ որոնցմով կը յայտնէր թէ Չորսերու Ուխտը ոևէ ձեւով չի կրնար փոխել դաշնագիրները, և թէ դաշնագիրներու վերաքննութեան խնդիր չի կրնար ըլլալ առանց նկատի առնելու Ժընեւի ուխտին 19րդ. յօդուածը։ Փոքր Համաձայնութեան պահանջով, այս նամակը հաղորդուեցաւ չորս մեծ պետութեանց։

Ֆրանսայի և թերեւս Անգլիոյ աչքին, Չորսերու Ուխտին գլխաւոր առաքինութիւնը պիտի ըլլար լուծել ֆրանքօ-իտալական տարակարծութիւնները եւ այդ երկիրներու միջև համաձայնութիւն մը գոյացնել Աւստրիոյ և Դանուբեան երկիրներու մասին։ Կարգ մը շրջանակներու մէջ կը սպասուէր որ Չորսերու Ուխտին ստորագրութեան իբրև նախապայման, որոշ դաշինք մը կնքուի Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջև։ Այսօր ալ տակաւին յայտնի չէ թէ այս պայմանը լրացա՞ւ։

Հռոմի, Փարիզի և Լոնտոնի մէջ, որոշ անձկութեամբ խառն համակրանքով մը ընդունուեցաւ Աւստրիոյ վարչապետին Տոլֆուսի պայքարը, Նացի մեքենայութեանց դէմ։ Միւս կողմէ, Թուրքիոյ և Փոքր Համաձայնութեան հետ Ռուսիոյ կնքած ոչ—յարձակման ուխտերը եկան որոշ չափով զսպելու Հիթլերի ցանկութիւնները։

Ցաւօք, քաջալերուած Աւստրիոյ դիմադրութենէն, Հոլանտա իր կարգին վտարեց Նացի քարոզութեան պետը, Հէր Ռէֆքէր։ Եւ սակայն, ոչ մէկ բան կը հաստատէ թէ Հիթլեր հրաժարած է Աւստրիոյ վրայ իր ունեցած մտադրութիւններէն, Գերման քարոզութիւնը կը շարունակուի և Բաւարիոյ Յարձակման գունդերը մարզանքներ կ'ընեն աւստրօ-գերման սահմանին վրայ։

Այս տեսակ պարագաներու մէջ, յայտնի չէ թէ Չորսերու Ուխտը պիտի կարենա՞յ մեծապէս բարւոքել կացութիւնը։ Ուրիշ խնդիր, եթէ երեք պետութիւնները ուղղակի հասկցնեն Գերմանիոյ թէ չպիտի հանդուրժեն Աւստրիոյ անկախութեան վրայ կատարուելիք ոևէ բռնաբարումի։

150ոցներէն Որո՞նք Պիտի Ներուին

ՌԷՈՒՖ, ՌԷՖԻԳ ԽԱԼԻՏ, ՌԻԶԱ ԹԷՎՖԻԳ, ՍԱՏԸԳ ԵՒ ԱՏՆԱՆ ՊԷՅԵՐԸ

Պոլսոյ «Միլլիյէթ» թերթի 1 Օգոստոսի թիւին մէջ կը կարդանք.—

Մեր մասնաւոր տեղեկութեանց համաձայն, ներման օրէնքին գլխաւոր գիծերը պատրաստուած են։ Ազգային Մեծ Ժողովին բացման առաջին նիստին, կառավարութեան առաջարկը խորհրդակցութեան նիւթ պիտի ըլլայ հանրապետութեան տասնամեակին և այս առաջարկը պիտի օրինականանայ։

Կառավարութիւնը պիտի առաջարկէ որ քաղաքական դատապարտեալները եւ երկրէն դուրս գտնուողներէ մէկ մասն ալ ներման արժանանան. միայն թէ այս մասին Ազգային Մեծ Ժողովին տալիք որոշման շուրջ այժմէն բան մը չկրնար ըսուիլ։

Կը լսենք որ կառավարութենէն խնդրուած է ներման արժանացնել՝ նախորդ վարչապետ Ռէուֆ Հուրիէթ եւ Իթիլաֆի լիտըր Սատըգ, խմբագիր Ռէֆիք Խալիտ, Փիլիսոփ Րիզա Թէվֆիգ, Տօքթ. Ատնան և գնդապետ Աթիֆ պէյերը։

Ասոնցմէ Ռէֆիգ Խալիտ, Փիլիսոփ Րիզա Թէվֆիգ, Սատըգ, Աթիֆ պէյերը, որոնք 150նոցներէն են, այն օր կառավարութեան և բարձրագոյն դիրք ունեցող անձնաւորութիւններու ներման համար խնդրանքներ կ'ընեն և թրքական հողի վրայ մեռնելու փափաք կը յայտնեն։ Յայտնի չէ թէ կառավարութիւնը ասոնց ներումը ժողովին պիտի առաջարկէ՞ թէ ոչ։

Պ Ի Թ Ի Ա Ս

«Ճէպէլ Մուսայի մէկ գոգաւոր բարձունքին վրայ՝ այս գեղատեսիլ գիւղը ամառանոցներու դիցուհի մը կը թուի ըլլալ։

Դիցաբանական անուն մը՝ հրապոյրը ունի արդէն: Բայց այդ հրապոյրը կը չտանայ, կը բազմապատկուի, երբ աւելի մօտէն կը դիտես զինք, ու կը ծանօթանաս իրեն։

Տուները հարսերու պէս ամօթխած կը պահուըտին ծառերու տերևներուն տակ.

Կաթնահամ աղբիւրներ կը բխին բազմերներով գրաւանդուած հսկայ ժայռերու խորհրդաւոր ծոցերէն.

Եւ լոյսի պայծառութիւնով ջուրը օրհնութեան պէս կը յորդի, կը գլգլայ և օրն ի բուն քաղցրալուր նուագ կը հիւսէ, կեանք ու զուարթութիւն կը բուխէ գիւղին.

Կանաչաւէտ ու հեշտագնաց արահետներ կը մագլցին բլուրներէն վեր, կը փաթթուին անոնց կողերուն, մինչ առուակներու եզերքին, որոնց մէջ արծաթափայլ ջուրը անվերջ կը խոխոջէ.

Զբօսավայրերով ալ հարուստ է Պիթիասը։ անոնցմէ ամէն մէկը իր առանձին գեղեցկութիւնն ու հրապոյրը ունի։

Սև աղբիւրը՝ ժայռոտ բլուրներու աննման գրկի մը մէջ և ծառերու յոյլի մը տակ, պարզ խորհուրդ մըն է։

Ջարակը, որ կըսկսի Սև Աղբիւրէն ու նազելաճեմ ընթացքով մը կ'իջնէ մինչև Որոնդէսի հովիտը, իր ծառերովն ու ժայռերովը անմրցելի բնանկար մըն է։

Մենաւոր Սըրթը՝ ժամադրավայրը լուսնկայ գիշերներու սէրէնատներուն և ուրկէ կ'երևի Անտիոքը իր գեղածիծաղ հովիտովն ու վեհ գագաթներովը, ուրիշ հմայք ունի. արևը հոն կ'երգէն միայն.

Ուրիշ է Հէյլէկին Սըրթը, որ կը կախուի աննման ձորակէն վար.

Անկէ քիչ հեռուն մայրիներուն պուրակը, որ նոյնպէս կը հակի դէպի ձորակը, ուրիշ հովուերգութիւն մը ունի, մայրիներու գրկին մէջ ու անոնց զովին տակ ժամերով կրնաս երազել՝ նայուածքդ հանդիպակաց բարձունքներուն յառած.

Հապա Ս. Ոսկեբերանի փլատակը՝ Սև աղբիւրին անմիջապէս մօտիկը։ Պիթիասի մշուշներուն մէջ թաղուած անցեալէն ինքն է միայն որ կը մնայ։ Այցելուները անոր մէջ կը տեսնեն Պիթիասի խորհրդաւոր անցեալէն հմայքներով լեցուն կեանք մը, հի՛ն արուեստ մը և խորհուրդ մը, որոնք իրարու կը շղթայեն անցնող ու ապրող սերունդները։

Ասոնք չեն միայն Պիթիասի զբօսավայրերը. քիչ մը աւելի հեռուները դեռ կան աննման Չաղլաղանը, Պիւլպիւլը, Տաշճագզը իրենց յորդառատ ակերով, որոնցմէ կ'արժէ թէ ջուրին տեղ լոյս է որ կը բխի:

Իր բնական գեղեցկութիւններով Պիթիասը դիցուհի մըն է բարձրաստիճանական գրաւչութիւն ունեցող «Հարպիէ»ին դէմ առ դէմ։

Այս չքնաղ գիւղը, ափերուն վրայ Որոնդէսին, որուն հայելիին մէջ կը թուի թէ իր դէմքը կը դիտէ, պարզ ու գոգաւոր հովուերգութիւն մըն է նաև։

Դեռ աւելին կարելի է ըսել. Կասիոս և Ճէպէլ Ագրայի ամպածրար կատարներուն դէմ, որոնք կապոյտին կը հըպին ու վսեմին կը մօտենան, Պիթիասը՝ Ճէպէլ Մուսայի կուրծքին վրայ քնքուշ ու մաքուր աղօթք մըն է Ոսկեբերանի շունչին նման, ձօնուած կեանքին ու անոր խորհուրդին։

X.

Ը. Գ.— Իբրև ամառանոց՝ Պիթիասը տարուէ տարի քայլ մ'աւելի կ'երթայ յառաջ։ Իր ճամբաները գրեթէ աւարտած են և շատ դիւրատար։ Գիւղին մէջ բացուած են նաև նոր ճամբաներ, որոնք մինչև Սև աղբիւր կ'երկարին և որոնց բացումը ըրաւ վերջերս Սանճաքի Տէլէկէն։

Պանդոկներն ու սրճարանները և՛ս բազմացեր են. Անհարանի պանդոկը՝ բարձրահայեաց և օդասուն, եւրոպական առումով ամէն դիւրութեամբ օժտուած է և ուրկէ գոհ կը մեկնին բոլոր այցելուները:

Նոյնպէս նաև Դանիէլ Զափարեանի պանդոկը, որ նոր նորոգութիւններու ենթարկուած է, ունի կանոնաւոր ճաշարան, բաղնիք ու հանգստաւէտ անկողիններ եւրոպական ձևով։

Կայ դարձեալ «Ճէպէլ Մուսա» գեղատեսիլ և օդասուն պանդոկը։

Պա՛կաս չեն նաև գեղեցիկ սրճարաններ. Մասնաւոր հրապոյր մ'ունի Չէթուլին սրճարանը իր ծառերովն ու առատ ջրովը, բայց մանաւանդ ընտիր աղբիւրովը որուն ջուրը ստամոքսի համար շատ օգտակար է։

Այս տարի Պիթիասը պատիւն ունեցած է իր մէջ հիւրասիրելու հայ տաղանդաւոր երգահան երաժիշտ պ. Բ. Կանաչեանը, որուն Պէյրութի մէջ սարքուած երգահանդէսը դեռ իր հմայքին ու քաղցրութեանը տակ կ'օրօրէ իր բոլոր ունկնդիրները:

Ուրախալի է որ, յարգելի երաժիշտը հոս ալ սկսած է կազմակերպել երգեցիկ խումբ մը, գիւղացի աղջիկներէ ու տղաքներէ։

Երգահանդէսը տեղի պիտի ունենայ, Ս. Աստուածածնի տօնին՝ օգ. 15ի կիրակին կէսօրէ վերջ, Օթէլ Անհարանի մէջ:

Պիտի երգուին Ալագեազը, Մայր Արաքսին, Զինարի Եարը և ուրիշներ. մանաւանդ Պիթիասի պարերգը «Հըլը, հըլը հըլը Նինօև» զոր տաղանդաւոր երգահանը հաճեպով բազմաձայնի ու երկսեռ խումբի մը կողմէ երգուելու համար խմբագրած է։

ՆՈՅՆ

Ասոնց պէյ՞ հիմա Փարիզ կը գտնուի և Սորպոնի համալսարանին մէջ Թուրքերէնի ուսուցչութիւն կ'ընէ։ Իր կինը Խալիտէ Էտիպ հանըմ ամերիկեան թերթերու մէջ խմբագրութիւն կ'ընէ և անգլիերէն գործեր կը հեղինակէ ու բանախօսութիւններ կ'ընէ։ Րէուֆ պէյ Չին գացող անգլիացի նաւապետի մը հետ ամուսնութեան ելած և Հնդկաստան գացած է։ Րէֆիգ Խալիտ՝ Վահեպ Թերթը կը հրատարակէ, Սաբրի պէյ ալ Ռումանիոյ մէջ ազատական թերթ մը արդէն Թուրքերէն կը սորվեցնէ։

Այս Ներման օրէնքէն պիտի օգտուին, երկրին բանտերուն մէջ գտնուող քաղաքական յանցաւորները։ Միայն թէ 1933ի ապրիլէն յանցանք գործողներ անպատճառ ներումէն պիտի կրնա՞ն օգտուիլ. չկրնար ըսուիլ։ Միւս կողմէ ներքին գործավարութիւնը այս մասին շրջաբերական մը հրատարակած է։

Բաց Նամակ՝ Հոմսէն

Տէ՛ր խմբագիր,

Կարդացի Օգոստ. 2ի Ձեր գեղեցիկ խմբագրականը, ուր համակ կը գեղուր Հայը Հայ պահելու օքանչելի գաղափարը:

Համամիտ եմ Ձեր բոլոր միտքերուն՝ բացի մէկէն։

Անցեալներս թղթակցութիւն մը ըրած էիք Հոմսէն. հոն կային ճիշդ տեղեկութիւններ, որոնց կարգին սխալ մըն ալ։ Դուք, անշուշտ հեռու Հոմսէն, Ձեր թղթակցին բոլոր ըսածներուն հաւատք ընծայելով ու ազգային գեղեցիկ սովորութեանց պաշտպանման նախանձախնդիր՝ հրատարակեցէք վերջ ինչ ինչ տեղեկութիւններ՝ խմբագրական մըն ալ նուիրելու պարագը զգացեր էք։

Ձեր թղթակիցը շատ լաւ գիտէ իմ թունդ ազգասիրութիւնս ու մանաւանդ այն կատաղի պայքարը, զոր մղեր եմ ու կը մղեմ թրքախօսութեան դէմ երկու տարիէ ի վեր։

Ամէն ջանք թափած եմ որ մեր փոքրիկները հայերէն խօսիլ զատ՝ մաքուր աշխարհաբար մըն ալ իւրացնեն։

Ես ինքս, ըլլալով Հայաստանցի մը երբեք պիտի չհանդուրժէի թրքախօսութեան, ման աւելի որ դեռ չէ ա հեն. գոնէ է մէջս թուրքին մահացու կցորդին հարուածի ձայնէն ծնունդ առած վրէժխնդրութիւնը։ Չեմ գիտեր թէ պ. թղթակիցը մեծ պատահմամբ գիտցա՞ծ է թուրքին խուժդուժութիւնները, բայց ես դեռ 4 տարու իմ առաջին արցունքը թափեր եմ երբ հօ՛ն, հեռո՛ւն, Եփրատը կարմիր կը հոսէր քահանայ հօրս արիւնով, զոր զարկեր թուրք թափեց...

Այլևս, ի՞նչպէս կրնամ ես պաշտպան կանգնիլ թրքախօսութեան ու արժանանալ «Անարժանապատւին» որով որակեր է զիս ալ ուրիշներու կարգին:

Նախ, ըսեմ, որ հանդէսը անցաւ շատ յաջող, որուն մասին իրենց անվերապահ հիացումը յայտնեցին՝ Տքթ. Սուպհի պէյ Հոմսի և շրջակայից կրթ. տնօրէն և Փէրիտ էֆ. Մտասեան, Ամերիկ. գոլէճի տնօրէնը, Բացարձակապէս սուտ է հոն դէտին կէս ժամը։

Նուագախումբը յանցաւոր չէ երբ անգիտակցաբար Արաբերէն «փէշրէֆ» մը սկսան (ոչ թէ թուրքերէն)։ Ի՞նչ կ'ուզէիք որ ընէինք։ Արաբ հիւրերուն աչքէն նուագախումբի անդամներուն ծե՞ծ մըն ալ քաշէինք։ Ես, որուն յանցանքը կը նկատեմ զարդերի անօրէնութիւն յանձին անձիս հոգ. հովիւին, որ դժբաղդաբար «յայտագիրը» կարդացած ժամանակ չըսաւ թէ ի՞նչ պիտի երգուի։

Նուագախումբի վարիչին երբ հրաւիրագիր կը զրկուէր, ես, նոյնպէս վարժարանին ուսուցիչը, համաձայնեցայ, շատ լաւ գիտնալով այդ պարոնին թրքամոլութիւնը, սակայն, պ. խմբագիր, մենք ուսուցիչներս չենք յօժարիր. մենք ո՞վ ենք որ, հասարակ մահկանացու մը, որ դատապարտուած է ամէն յուսահատ արժանանալու։

Նուիրուած ուսուցիչ մըն եմ ու պիտի շարունակեմ իմ այս ընթացքս մի՛ միայն մեր փոքրիկներուն համար, որպէսզի անոնք հայ մնան. Թերևս, Ձեր թղթակիցը տան մէջ թրքերէն կը խօսի ու ասիկա ներելի կը գտնէ...

ՀԱՄԱԶԱՍՊ ՀԷՔԻՄԵԱՆ

Հոմս 4 օգոստոս

Մ. Ի Ակումբին վարչութեան կոմէ։ Մեր արիներ 22 օրէ ի վեր կը ստիին Լիբանանի զանազան ամառանոցները ու գեղատեսիլ լեռները, իրենց խմբապետին առաջնորդութեամբ։

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս սօնուեցաւ «խանձասօրայ արշաւանքը», ընկեր—համակրական մթնոլորտի մը մէջ, զուլալ աղբիւրներու եզերք, անտառակներու եւ բարձունքներու ստորոտ։ Իրիկուան դէմ տեղի ունեցաւ ողսորդական հանելի արշաւներ խմբական:

Զահլէ Ս. Ց. Ռ.

ԿԵԱՆՔԸ ԶԱՀԼԷԻ ՄԷՋ

Անցեալ կիրակի տեղի ունեցաւ Զահլէի Ազգ. երկսեռ վարժարանի ամավերջի հանդէսը։

Ցաւալի է ըսել որ դպրոցական հաւաքոյթի եւ հանդէսներու հանդէպ անտարբեր վերաբերմունք ցոյց կուտայ տեղւոյս երիտասարդներու եւ ազգայիններու մեծ մասը։ Անոնք աւելի կը սիրեն սր ճաշարաններու անկիւնները նստած խաղալ կլկլակ քաշել, քան ներկայ գտնուիլ մեր մատաղ սերունդի հանդէսներուն։

Հայոց Եռակեթեակ եկեղեցիին մէջ վերջերս անցուցին հանդուցեալ զանազան ձեռագործներ։ Ներկայ էր տեղւոյս Քահանան. Եկեղեցիին զաս, կերեւի ուրիշ յարմար վայր մը չկրցան գտնել իրենց վաճառքի գործը կարգադրելու համար:

Անցեալ հինգշաբթի օր Զահլէ հասան Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պէյրութի հայ արիները եւ հիւրասիրուեցան քաղաքիս Հ. Մ. Ը.

ՔՕՊՐԱ ՕՁԻՆ ԹՈՅՆԸ ՈՐՊԷՍ ԴԱՐՄԱՆ

ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Երեք տարիէ ի վեր Նիւ Եորքի մէջ Մօնթէֆիօրէի և Փարիզի մէջ Թակէ անուն երկու բժիշկներ, երկար և համառ նկիր աշխատութեան և ուսումնասիրութեան մէջ են քօպրա օձի թոյնով հիւանդներ բժշկելու համար։

Ինչպէս կը հաղորդեն հեռագրալուրները, շատ յառաջացած են այս ուղղութեամբ տարուած աշխատանքները։

Ակնոցաւոր օձ կոչուող և գիտականօրէն Նաժա կոչուող օձը, թունաւոր կենդանիներու ամենադաժանագոյնն է։ Այս օձի պատճառաւ, մասնաւորաբար Հնդկաստանի մէջ, հազարաւոր մարդիկ կը մեռնին տարեկան։ Հին եգիպտական դղօթամատեաններուն մէջ ալ կը հանդիպինք այս օձերու արձաններուն:

Քօպրա օձերը երբեմն շատ մեծ կ'ըլլան։ Իրենց գլուխները կրնան տափակ պնակի մը պէս տարածել։ Գիշերները և առտուները անոնք չեն քնանար: Անոնք գլխաւորաբար կը սնանին փոքր անասուններով, զոր օրինակ, գորտ, ձուկ և այլն։ Մարդուն վրայ չեն յարձակիր։ Բայց չեն փախչիր երբ մարդ տեսնան։ Մարդէն չեն վախնար։ Մինչև անգամ տուներու մէջ անվախ և համարձակ կը բնակին։

Քօպրա օձին խածած տեղը թեթև բորբոքում մը յառաջ կուգայ։ Բայց հետևանքը, ընդհակառակը կ'ըլլայ խիստ զօրաւոր. Թմրութիւն, անկէ վերջ ընդհանուր մարմնային շնչահեղձութիւն, բաղխիչներուն անկարութիւն, ապաթիւն և 7—8 ժամ վերջ մահ։ Շատ քիչ պարագաներուն, եթէ վէրքը թեթև ըլլայ, ենթական կրնայ բուժուիլ քանի մը օրէն։

Քօպրայի թոյնին մէջ մասնաւորաբար Նեւրօթօքսայն կոչուած թոյն մը կայ որ ջղային դրութեան վրայ շատ խոր ազդեցութիւն մը կը ներգործէ։ Քօպրայի թոյնին սաստկութեան պատճառն ալ աս է։

Քանի մը տարի առաջ, օձի թոյնի մասին խօսուած էր։ Զանազան երկիրներու մէջ գտնուող միսիոնարներ, կարգ մը հիւանդութեանց դարմանումին համար հիւանդները քօպրա օձերուն խայթել տալ ուզած են։ Սակայն քօպրա օձերը հիւանդոտ մարդերը երբեք չեն սիրեր և կերպով մը չեն խածներ զանոնք։

Վերոյիշեալ երկու տօքթէօրները շնորհիւ իրենց երկարատև փորձերուն [illegible] են որ թունաւորուած հիւանդները թէ ցաւի մեղմացում ունեցած են և թէ ալ աւելի դիւրաւ բուժուած հիւանդութենէն։

Բուժումի համար քօպրայի թոյնը կը վերածեն լուծելի վիճակի մը։ Մորթի տակէն ներարկում կ'ըլլայ և երբեք ցաւ չպատճառեր:

Կը կարծուի մարդկութեան ամենաթշնամի հիւանդութիւնները, մանաւանդ քաղցկեղը, քօպրայի թոյնով բուժելու համար նոր շրջան մը սկսած է։

Պ. ԷՌԻՕ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՊԻՏԻ ԱՅՑԵԼԷ ԹՈՒՐՔ ԵՒ ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԸ

Բարձր Գոմիսէրութիւնը տեղեկացած է Էնգիւրիէն որ Ֆրանսայի նախկին վարչապետ պ. Էռիօ եւ իր ընկերները կը գտնուին Էնգիւրի եւ մօտ օրէն պտոյտ մը պիտի կատարեն թուրք եւ Սուրիական սահմանին վրայ։

Կը կարծուի նոյն իսկ թէ Պ. Էռիօ, սահմանագլխի պտոյտին միջոցին պիտի այցելէ նաեւ Հովանաւորեալ երկիրներ:

Կարդացէք և Տարածեցէք
«ԱԶԴԱԿ»Ը

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

ՁՈՒԿԵՐԸ ԿԸ ԽՕՍԻ՞Ն

Գիտական աշխարհը զբաղեցնող լուրջ հարցերէն մէկն ալ այս եղած է։ Ձուկերը կը խօսի՞ն։ Խօսակցութեան մը միջոցին, երբ խօսակիցներէն մէկը լուռ մնայ երկար ատեն եւ չուզէ խօսիլ, անոր կըսենք. «ձո՞ւկ ես, լեզու չունի՞ս»։

Մեր օրերու գիտնականները այս հարցին շուրջ երկու տարբեր տեսակէտներ ունին։ Երբ մէկ մասը կը պնդէ թէ ձուկերը չեն խօսիր, լեզու չունին, միւս մասը կը պնդէ որ ձուկերը կանոնաւոր կերպով կը խօսակցին։ Ծանօթ գիտնական մը որ երկար տարիներ փորձեր կատարած է եւ ուսումնասիրած ձուկերը, վերջապէս հաստատած է որ ձուկերը կը խօսին եւ լեզու ունին։

Ըստ այդ ծանօթ գիտնականին, ձուկերը նիւթ մարդու պէս են։ Առանձին չեն կրնար ապրիլ: Հաւաքական կեանք մը ունին: Անոնց ջուրին մէջ ջուր խմելու ձեւով Ֆրօ Ֆրօ ձայն հանելը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ իրարու հետ խօսակցութիւն։

Եթէ չէք հաւատար այս ճշմարտութեան, քար մը նետեցէք ձուկի խումբին վրայ. կը տեսնէք որ քարին ամենամօտիկ եղող եւ զայն առաջին անգամ տեսնող ձուկը բերանը կը բանայ կը գոցէ եւ միւս ձուկերը կ'սկսին փախչիլ։

Միայն թէ ձուկերու յատուկ բարբառին բառերը շատ քիչ են: Ծանօթ գիտնականը կը գրէ եւ կը յուսայ՝ որ քանի մը տարի ետք ուսումնասիրելէ վերջ ձուկերէն բառագիրք մը պատրաստէ։

ԱՐԱԳԻԼՆԵՐՈՒ ԲՈՅՆԵՐԸ ՊԱՆԴՈԿՆԵՐՈՒ ԿԸ ՎԵՐԱԾՈՒԻՆ

Բոյնը պանդոկ կ'ըլլա՞յ, պիտի հարցնեն շատ մը հարցասէր մանուկներ, եւ նոյնիսկ մեծեր պիտի զարմանան մեր այս յայտարարութեան:

Հաւատացէք այս պատմութեան։ Արագիլներու բոյները պանդոկի վերածուած են։ Գերման գիտնական մը տեսած է այս փաստը եւ հաստատած որ արագիլներու բոյները կը գործածուին որպէս պանդոկ։

Գերման գիտնականը կըսէ.—

Արագիլները երբ ձմրան ցուրտ օրերուն կ'սկսին գաղթել դէպի տաք երկիրներ, կը պարպեն իրենց բոյները։ Ասկէ օգտուելով բազմաթիւ թռչուններ կը գրաւեն այդ բոյները եւ ներսը մասերու բաժնելով բնակութիւն կը հաստատեն։ Այնպէս որ տասը առանձին ընտանիքի պատկանող թռչուններ յաճախ եւ միաժամանակ կը բնակին արագիլի բոյնի մը մէջ, սակայն առանց իրարմէ տեղեկութիւն ունենալու: Պարզապէս սենեակներ շինած կ'ըլլան բոյներու մէջ։

Երբ ամառը գայ, արագիլները կը վերադառնան եւ թափուր կը գտնեն իրենց բոյները. հիւրերը տասնց մեկնած կ'ըլլան։ Արագիլները վերստին կը մաքրեն իրենց բոյները, աւելցած բաժանմունքները կը քանդեն եւ բնակութիւն կը հաստատեն։

Ըսէք տղաք, ձմեռը սենեակներու բաժնուող այս բոյները պանդոկէ մը տարբերութիւն ունի՞ն։

ՄՐՋՈՒՆՆԵՐՈՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

Տղա՛ք, կ'ուզէ՞ք գիտնալ թէ՝ ո՞ւր է մրջիւններու հայրենիքը։

Անշուշտ գիտէք թէ մրջիւնները պզտիկ ծակէ մը դուրս կելլեն կամ գետինը տակը կը մտնեն։ Ահա այդ ճամբաներու վերջաւորութեան, գետինին տակը, անոնք խոշոր բոյներ եւ բնակարաններ ունին։

Անգլիացի գիտնական մը կենդանիներու վրայ ուսումնասիրութիւններ կատարած միջոցին զբաղած է նաեւ մրջիւններով եւ շատ մեծ եղած զարմանքը:

Անգլիացի գիտնականը զարմացնող պարագան եղած է հետեւեալը.—

Գետնին տակ բոյներ շինող մրջիւնները առանձին առանձին թագաւորութիւններ ունին։ Այո, առանձին հայրենիքներ։ Իւրաքանչիւր բոյն անջատ հայրենիք մըն է. անկախ եւ ազատ։ Ուրիշ հայրենիքի մը պատկանող մրջիւն մը չի կրնար իր բոյնէն զատ ուրիշ մը բոյնը մտնել։ Եթէ մտնէ անպայման անզգալի պէտք է ցուցնէ։ Սակայն այդ պարագային իսկ օտարական մրջիւն մը չի կրնար երկար մնալ ուրիշ մը հայրենիքին մէջ։ Շատ շատ մինչեւ որ իր գործերը կարգադրէ կը մնայ եւ խոկոյն դուրս կելլէ։

Երկու տարբեր հայրենիքներու մրջիւնները իրարու հետ միշտ պարեկամ են, եթէ սահմանային կամ իրաւասութեանց բնաջարումը չի կատարեն։ Կարծես թէ իրար հետ հաշտութեան եւ խաղաղութեան դաշնագիրներ ստորագրած են։

Իւրաքանչիւր հայրենիքի սահմանները ճշդուած են եւ որոշ։ Եւ ոեւէ հաւանական անհամաձայնութեան եւ վէճի առիթ չտալու համար կազմած են նաեւ իրար սահմաններուն վրայ չէզոք գօտի մը որ երկու կողմին համար ալ ազատ է։

Անգլիացի գիտնականը մրջիւններու այս զարմանահրաշ կազմակերպութեան ի տես հիացած է։

ՄԻՆՉԵՒ 20 ՄԻԼԻՈՆ ԿՐՆԱ՞Ք ՀԱՄՐԵԼ

Մինչև 20 միլիոն կրնա՞ք համրել, ի հարկէ։

Ս–կ–յն քանի՞ վայրկեանի մէջ։

Կարելի է ամանք պիտի ըսեն, «մէկ ժամուան մէջ կամ երկու....» Մինչդեռ իրականութիւնը բոլորովին տարբեր է։ Հաշիւ եղած է որ 20 միլիոնը համրելու համար առանց դադարի, 232 օր պէտք է։

Սակայն նկատի ունենալով որ 24 ժամ անուակա համրել կարելի չէ, օրական 8 ժամ աշխատելու պայմանաւ 700 օր պէտք է 20 միլիոնը համրելու համար։

ԱՍՖԱԼԹԻ ՀԱՐՈՒՍՏ ՀԱՆՔԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

ՈՒՇԱԳՐԱՒ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ՄԸ

Անցածները գրած էինք որ Տէր Զօրի շրջանին մէջ երեւան հանուած է ասֆալթի հարուստ հանք մը։

Սուրիական հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը մասնաւոր երկրաչափ մը ղրկած է, տեղին վրայ քննութիւններ եւ ուսումնասիրութիւններ կատարելու համար։ Երկրաչափը իր տեղեկագրին մէջ ի մէջ այլոց կը գրէ.—

«Ասֆալթի երեք ակեր գտայ, առաջինը՝ Վադի Ապուճիր կոչուած վայրին մէջ, 116 քիլոմէթր հեռաւորութեան վրայ Տէր Զօրէն։ Այդ ձորին լայնութիւնն է 160 մէթր, իսկ երկայնութիւնը չորս քիլոմէթր։ Հաստութիւնը մինչեւ կէս մէթր: Այս տեղի ասֆալթը թէ մաքուր է եւ թէ ալ մեծ քանակութիւն մը կը ներկայացնէ։

«Երկրորդը՝ Վադի էլ Ծիրի մէջ, առաջինին արեւելքը: Բաղդատաբար աւելի նուազ է այստեղի ասֆալթը, գոնէ երեւութապէս։ Սակայն եթէ պեղումներ ըլլան, գուցէ աւելնայ քանակը։

«Երրորդը՝ Մէվզը էլ Ծիրի մէջ։ Այստեղի ասֆալթը 50—60 մէթր լայնութիւն ունի, իսկ երկայնութիւնը երկու քիլոմէթր»։

Երկրաչափը իր հետ բերած է նաեւ նմոյշներ։ Այժմ Հանրային Շինութեանց Նախարարութիւնը փորձեր պիտի կատարէ։

Էլ Ֆրատի միւթէսարըֆը, այդ շրջաններու մէջ գտած է նաեւ հանք մը եւ նմոյշներ ղրկած Նախարարութեան։ Ցարդ յայտնի եղած չէ թէ ի՞նչի հանք է գտնուածը։

Ֆրանսական եւ Ամերիկեան Ընկերութիւն մը իսկոյն դիմում կատարած է Սուրիական կառավարութեան եւ արտօնութիւն մը ուզած ասֆալթի ակերուն։

ՃԱՂԿԱԽՏ ԵՒ ԺԱՆՏԱԽՏ ԻՐԱՔԻ ՄԷՋ

Պաղտատէն կը հեռագրեն թէ ծաղկախտի համաճարակը դարձեալ սկսած է աւերներ գործել: Նկատուած են 40 դէպքեր, որոնցմէ 10ը մահացու։

Բաց աստի պատահած են նաեւ ժանտախտի 4 դէպքեր։

ԱԶԴԱԿԻ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԳԱՐԱՄԱԶՈՎ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ

Թարգմ. ԵՂԻՇԷ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Հեղինակ ՖԻՈՏՈՐ ՏՕՍԹՈՒԷՎՍՔԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ա. ԳԻՐՔ

ՔԱՐԱՂԷՏ ՀԱՒԱՔՈՅԹ ՄԸ

— Ա՞յս է ձեր իսկական համոզումը։ Կը հաւատա՞ք որ անմահութիւնը անհրաժեշտօրէն այս արդիւնքը կուտայ, հարցուց Սթարէցը Իվան Ֆիոտորովիչի։

— Այո, հաստատած եմ արդէն։ Առաքինութիւն չկայ եթէ անմահութիւն գոյութիւն չունի։

— Երջանիկ էք դուք, եթէ այդպէս հաւատք ունիք, երջանիկ... կամ ընդհակառակը՝ խիստ դժբախտ։

— Ինչո՞ւ դժբախտ, ըսաւ Իվան ժպտելով։

— Որովհետև շատ հաւանական է որ դուք իսկ չէք հաւատար ո՛չ հոգիի անմահութեան, ո՛չ ալ այն բաներուն զորս դուք գրած էք եկեղեցական խնդիրներու շուրջ։

— Իրաւունք ունիք թերևս։ Սակայն, ըրածս ամբողջապէս կատակ չէր, խոստովանեցաւ Իվան. արտակարգօրէն կարմրելով։

— Ո՛չ, ձեր ըրածը ամբողջապէս կատակ չէր։ Հարցումը տակաւին իր լուծումը չէ գտած ձեր մէջ, ու դուք կը տառապիք անորոշութեան մէջ, ու դուք կը տառապիք այս անորոշութեան համար։ Բայց յուսահատ մը յաճախ կը զուարճանայ խաղալով իր յուսահատութեան հետ,— յուսահատութենէ մղեալ թերևս։ Մինչ այդ, դուք կը խաղաք ձեր յուսահատութեան հետ և յուսահատութենէ մղեալ, ատկէ կը բղխին թերթերուն մէջ երեւցող յօդուածներն ու օրահներու մէջ ձեր ունեցած խօսակցութիւնները։ Բայց դո՛ւք իսկ չէք հաւատար ձեր պատճառաբանութեանց, դուք ինքզինքնիդ կը ծաղրէք, ու մահը ձեր հոգւոյն մէջ։ Ո՛չ, հարցումը տակաւին իր լուծումը չէ գտած ձեր մէջ, ու այդ է ձեր մեծ ցաւը, որովհետև պէտք է լուծուի այդ հարցումը....։

— Բայց կրնա՞յ լուծուիլ, ու կրնա՞յ լուծուիլ... հաստատական ձևով, յարեց Իվան Ֆիոտորովիչ, շարունակելով ժպտիլ անստահմանելի ժպիտով մը։

— Ձեզի համար այդ չկրնար ըլլալ, ոչ հաստատական և ոչ ալ ժխտական ձևով, դուք ալ գիտէք ասիկա. այդ ձեր հոգիին մասնաւոր գործնականքն է, այդ այն մասնաւոր ցաւն է որմէ կը տառապիք դուք։ Բայց շնորհակալութիւն յայտնեցէք Արարչին որ ձեզ օժտած է ընտիր հոգիով մը որ կարող է տոկալ նման տառապանքի մը։ Տրամաբանել՝ իմաստութեան մասին և մինչև անոր բարձրանալու ջանալ, ահա՛ հոդ պէտք է ձգէք ձեր գոյութիւնը։ Երանի՛ թէ ժամանակին ընտրութիւն մը կատարած ըլլայիք և Աստուած օրհնէր ձեր աղջիկը։

Սթարէցը բարձրացուց ձեռքը, ու իր տեղէն խաչի նշանը ըրաւ Իվան Ֆիոտորովիչի վրայ, որ անմիջապէս ծերունիին մօտենալով, ձեռքը համբուրեց, յետոյ դարձաւ նստաւ։ Այնքան պարզ այս գործողութիւնը կատարեց այնքան տարօրինակ ձևով մը, այնքան արտակարգ հանդիսութեամբ մը, որ իր շուրջը զարմացական լռութիւն մը տարածուեցաւ։ Ալիոշա ի՛նքն ալ զարհուրած թուեցաւ։ Միուսով գլուխը շարժեց, ու Ֆիոտոր Պավլովիչ տեղէն վեր ցատկեց։

— Սուրբ հայր, ըսաւ ցոյց տալով Իվան Ֆիոտորովիչը, զաւակս է ան, իմ մսիս միսը, իմ նախընտրած զաւակս։ Ան ինծի համար յարգելիր, Քարլ Մօօրն է մինչ միւսը, որ հիմա ներս մտաւ, յարգանաց արժանի Ֆրանց Մօօրն է, Շիլլէրի երկու աւազակները, իսկ ես՝ Ռէյխսկրաֆ Ֆոն Մօօրը։ Դատեցէք ու ազատեցէք մեզ։ Մենք կը հայցենք ձեր աղօթքները։ Ու աւելին ձեր գուշակութիւնները:

— Ինչո՞ւ այս խեղկատակութիւնը դարձեալ։ Ինչո՞ւ նախատել ձեր զաւակները, մրմնջեց Սթարէցը ցած ու տկար ձայնով մը։

— Հոս եկած առտենս կը զգայի թէ կատակերգութեան վայրը փոխուած էր. ըսաւ Տիմիթրի Ֆիոտորովիչ զայրոյթով, ինքն ալ իր կարգին ոտքի ելլելով։ Ներեցէք. Գեր յարգելի հայր, խեղճուկրակ ուսեալ մը միայն առած եմ

ու նոյնիսկ չեմ գիտեր ի՛նչ ձևով արդարացնել ինքզինքս։ Հայրս կուզէ գայթակղութիւն մը յարուցանել ու ինչո՞ւ... Ինքը գիտէ թերևս... կը կարծեմ թէ ես ալ գիտեմ...

— Ամէն մարդ զի՞ս կ'ամբաստանէ հեծեց Ֆիոտոր Պավլովիչ։ Բիւթըր Ալէքսանտրովիչ ի՛նքն ալ...։ Որովհետև դուք ամբաստանեցիք զիս, կրկնեց խօսքը ուղղելով Միոսովի, երբ թէ այս վերջինը բողոքած ըլլար այս վերագրումին դէմ.— Թէև այդ բանը մաքէն ալ չէր անցած:—Կամ[illegible] զիս որ զաւակներուս դրամը իմ կօշիկներուս մէջ պահած ըլլամ։ Բայց ներեցէք [illegible] հոս.... Հաշիւ պիտի տրուի [illegible]

ձե՛ր իսկ [illegible] Ամէն մա[illegible] եւ թէ ի՛[illegible] Բիւթըր [illegible] լէ: Տիմի[illegible] վրան կ'ի[illegible] չկարծէք [illegible] Ապացոյց[illegible] ցուցութի[illegible] նոյնիսկ [illegible] սութիւն[illegible] վին, մինչ[illegible] պիտի ա[illegible]

(Շար.)

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՆԱՑԻՆԵՐՈՒ ԽԼՐՏՈՒՄԸ ԲՈԼՈՐ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Դանիա Որոշած է Արգիլել Անոնց Գաւառրութիւնը

Քօփէնհակ 8 օգոստ.— Նացիները կը շարունակեն իրենց գրգռութիւնները բոլոր սահմաններու վրայ, ինչպէս նաեւ դանիական Շլէզվիկի մէջ, ուր կացութիւնը կը բարդանայ մանաւանդ անով որ երկրագործական կուսակցութեան ստեղծած դժուարութիւնները կ'սպառնան ծուլութիւն նացի շարժումին հետ։ Դանիական կառավարութիւնը սակայն, նկատի առնելով զարգացող մտահոգիչ կացութիւնը, վճռած է խափանել երկու շարժումներուն մէկը եւ միւսը։

Աւստրեւպավարական միջադէպ մը

Վիեննա 8 օգոստ.— Մամուլը կը հրատարակէ մանրամասնութիւնները Աւստրիոյ եւ Պավարիոյ սահմանին վրայ պատահած միջադէպի մը։ Դարանակալ նացիներ կրակ բացած են աւստրիացի օգնական ոստիկաններու վրայ եւ սպաննած են անոնցմէ մին։

Տէրութեանց միջամտութիւնը

Լոնտոն 8 օգոստ.— Բացատրելով Իտալիոյ բռնած դիրքը, աւստրեւգերման խնդրոյն հանդէպ, «Մանչէսթր Կարտիան» կը գրէ. «Ֆրանքօ-անգլիական դիմումները կրնան օգտակար ըլլալ խոհականութեան առաջնորդելու նացի կառավարութիւնը, որ պէտք չէ մխիթարուի Իտալիոյ մէկուսի ընթացքէն։ Չէ՞ որ նոյնիսկ այս վերջինը կիսապաշտօն միջամտութիւն մը ունենալով Պերլինի մօտ, օգտակար թելադրութիւններ ըրած է»։

Հիթլէր պիտի արձակէ Սարրցիները

Պերլին 8 օգոստ.— «Վօլֆ» գերմ. հեռագրական գործակալութիւնը կը հրատարակէ զեկոյց մը որ կ'իմացնէ թէ գերման կառավարութիւնը որոշած է ազատ արձակել նացիներու կողմէ Սարրի հողամասին մէջ առեւանգուած եւ Գերմանիա տարուած 3 ֆրանսացիները։

Գաղտնի ոստիկանութիւնը զարմեալ խուզարկութիւններ կատարեց եւ ձերբակալեց 31 անձեր, որոնք կ'ամբաստանուին համայնավարներու հետ մեղսակցութիւն ունենալու յանցանքով։ Ոստիկանութիւնը կը յայտարարէ թէ ձերբակալուած մարդիկ, օգուտ քաղելով կիրակի օր կատարուելիք հիթլէրական զօրահանդէսէն, մտադրութիւն ունէին եղեր ցոյց մը կազմակերպել մայրաքաղաքի կեդրոնական թաղերուն մէջ։

Ոստիկանութիւնը խուզարկութեանց ընթացքին, ամբաստանեալներու մէկուն բնակարանին մէջ երեւան հանած է անթել հեռաձայնի տարածող գործիք մը։

Նախապէս զեկուցածին համաձայն, ֆրանս. դեսպանը դիմում կատարեց գերման կառավարութեան մօտ. նոյնը պիտի ընէ նաեւ այսօր բրիտ. լիազօրը

Ժընեւ 8 օգոստ.— Սարրի կառավարութեան յանձնախումբը Ազգ. Դաշնակցութեան հաղորդեց Բայլսին ուղղուած իր մէկ նոր հեռագիրը, Սարրի մէջ առեւանգուած 3 անձերու ազատ արձակման եւ առեւանգիչներու ձերբակալման մասին։

Հսկայական զօրահանդէս մը

Պերլին 7 օգոստ.— 180.000 հիթլէրեան քաղաքազօրքեր զօրահանդէս մը կազմակերպեցին Թէմփէլհօֆի ընդարձակ մարզադաշտին վրայ եւ տողանցք մը կատարեցին նացի բանակներու սպայակոյտի պետին ներկայութեան։ Բոլոր յիշեալ քաղաքազօրքերը հաւաքուած են մայրաքաղաքէն եւ իր արուարձաններէն։

Պ. Տօլֆուս դէպի Հռոմ

Վիեննա 8 օգոստ.— Ըստ իրազեկ շրջանակներու յայտարարութեան, վարչապետ պ. Տօլֆուս, հրաւէր ստացած ըլլալով իտալ. կառավարութենէն շուտով Հռոմ պիտի երթայ։ Արդարեւ, պ. Տօլֆուսի Հռոմ կատարած առաջին այցելութիւնը աւելի յաջողած էր Վատիկանին։ Դեռ յայտնի չէ թէ ե՞րբ տեղի պիտի ունենայ ծրագրուած ճամբորդութիւնը. մանաւանդ որ ներկայ քաղաքական պայմանները անհրաժեշտ կը դարձնեն վարչապետի ներկայութիւնը մայրաքաղաքի մէջ։

Պ.պ. Մուսոլինի եւ Տօլֆուս պիտի բաւականանան միայն առեւտ. հարցերու քննութեամբ եւ պիտի խորհրդակցին նաեւ քաղաք. խնդիրներու մասին։ Վարչապետին մօտիկ շրջանակները կը չեշտեն թէ այս նոր ճամբորդութիւնը, յուսացնող պայման է զօր. Կէօմպէշի Վիեննա եւ Հռոմ կատարած այցելութեան։

Իրլանտա կը զինուի

Տըպլին 7 օգոստ.— Կառավարութեան եւ ընդդիմադիր կուսակցութեանց միջեւ գոյութիւն ունեցող տարակարծութիւնները չափազանց ձգտել կացութիւն մը ստեղծել կը թուին Իրլանտայի մէջ։ Ոստիկանութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առաւ պաշտպանելու համար կառավարական շէնքերը։

Ազգային բանակ, Ազգային պահակախումբ, հանրապետական բանակ անուններով արդէն իսկ գոյութիւն ունեցող 3 բանակային կազմակերպութիւններէ զատ ստեղծուած է 4րդ բանակ մը եւս։ Նախարարները երկարատեւ ժողով մը գումարեցին. տրուած որոշումները գաղտնի կը պահուին։

Տըպլին 8 օգոստ.— Կացութիւնը միշտ կը մնայ չափազանց ձգտեալ։ Ընդհ. կարծիքը այն է թէ Անգլիոյ դէմ մղուած անսեւ պայքարի վախճանը միայն կրնայ արգիլել հաւանական խռովութիւնները։

Անգլիա կը զօրացնէ իր նաւ. տորմիղը

Լոնտոն 9 օգոստ.— Նկատի առնելով ամերիկ. ծովային ուժերու զօրացումը, անգլ. ծովային նախարարութիւնը ներկայիս կը պատրաստէ նաւաշինութեանց կարեւոր ծրագիր մը։ Յառաջիկայ պիւտճէին մէջ արձանագրուած պիտի ըլլան բազմաթիւ զրահաւորներու, թորփիլանաւակներու եւ ընդծովեաներու շինութեան յատուկ նկատելի վարկեր։

Լուրտի հրաշքը

Լոնտոն 8 օգոստ.— Հարաւ. Ֆրանսայի փոքրիկ Լուրտ քաղաքը հոյակապ եկեղեցի մը ունի, որ նշանաւոր դարձած է իր հիւանդ ուխտաւորներուն վրայ գործած բուժումի հրաշքով։ Լոնտոնէն մեկնած անդամալոյծ երկու օրիորդներ ամբողջապէս բուժուած վերադարձան եւ կրնան քալել առանց օգնականի։

Պ. Փիէռ Գոթ կը շնորհաւորէ

Ֆրանս. օդային ուժերու նախարարը պ. Փիէռ Գոթ հետեւեալ շնորհաւորական հեռագիրը ուղղուած է հերոսական սաւառնորդներուն. դուք մէկ թռիչքով կցեցիք Նիւ Եորքը Ռեաքին, կարեցիք Ատլանտեանը անցաք Եւրոպայի մէկ ծայրէն միւսը եւ վերստին Ֆրանսա բերիք ուղիղ գծի հեռաւորութեան աշխարհի մրցանիշը։

Ամբողջ Ֆրանսան ձեզի հետեւեցաւ վստահութեամբ եւ յուզումով։

Ֆրանս. թեւերը հպարտ են հիանալի գործունէութիւնով, ուր ճարտարութիւնը կը միանայ քաջութեան ու կորովի յատկութիւններուն. Ձեզ կը շնորհաւորեմ եւ շնորհակալութիւն կը յայտնեմ։

Պալպօի օդանաւ. տորմիղը դէպի Ազօրները

Թէր Նէօվ 8 օգոստ.— Զօր. Պալպօի օդանաւ. տորմիղի դէպի Ազօր կղզիները թռիչք առաւ այսօր ժամը 2.45ին։

Լիզպօն 8 օգոստ.— Հօրթայէն կը հեռագրեն թէ 12 ժամ կանոնաւոր թռիչքէ մը յետոյ, Պալպօի տորմիղը ժամը 16ին Ազօր կղզեխումբը հասած եւ ծով իջած է Ֆաեալի առջեւ։ Ամբողջ բնակչութիւնը խանդավառօրէն կը ծափահարէ սաւառնորդները։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲՈՒԺԱՐԱՆԻ ԱՌՈՂՋ. ՎԻՃԱԿԸ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք որ Մամըլէքէթի Ազգային բուժարանի խնամակալ Վարչութիւնը որոշած է ներքին բժիշկ մը ունենալ, գիտական արդիական մեթոտներով դարմանելու համար հիւանդները։

Ինչպէս գիտենք մեր ընթերցողները, բուժարանը ցարդ ներքին բժիշկ մը չունէր եւ այդ պարտականութիւնը անձնուիրաբար ստանձնած էին Ամեր. Հիւանդանոցի հայ բժիշկները։ Խնամակալ Մարմնի Ատենապետ Տօքթ. Յ. Եկէնզօմեան, սակայն, յաճախակի այցելութիւններով կը հետեւէր հիւանդներու ընդհանուր վիճակին եւ պէտք եղած կարգադրութիւնները կ'ընէր։

Խնամակալ մարմինը նկատի ունենալով որ Տօքթ. Եկէնզօմեանի մեկնումով պիտի դժուարանայ նաեւ Ամեր. Հիւանդանոցի հայ բժիշկներու անձնուիրութենէն օգտուելու կարելիութիւնը, յարմար դատած է իր եռանդուն անդամներէն Տօքթ. Գ. Վարդապետեանին յանձնել հիւանդանոցի առողջ. մատակարարութիւնը, փոխան ռաս աննշան ամսավճարի մը, որպէս ծախք երթեւեկի։

Այդ նախաձեռնութեամբ ալ Տօքթ. Վարդապետեան սկսած է լուրջ ուսումնասիրութիւններ կատարել, յաճախակի այցելութիւններ տալով Լիբանանի ու Սուրիոյ հանգստարաններուն եւ հետեւելով անոնց մէջ կիրարկուած դարմանումի մեթոտներուն։ Բացի այդ, Տօքթօրը համաձայնութեան եկած է քոխխի մասնագէտ յայտնի բժիշկ Նըխոխ հետ, որ օրին տեղեակ ըլլալու համար սոյն հիւանդութեան ծուրջ գիտական աշխարհի ծանօթութեանց։

Ազգային բուժարանի մէջ արդէն անմիջական կարգադրութիւններ մտցուած են եւ կը յուսացուի որ օրէ օր աւելի պիտի բարելաւուին մեր տարաբաղդ հայրենակիցներուն վիճակը։

ԿՈՐՏԻԿԵԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ Հինգշաբթի, ժամը 9ին, տեղի ունեցաւ Հալէպի Հայ Կաթողիկէ համայնքի Հոգեւոր պետ ԳԷՈՐԳ ԱՐՔԵՊ. ԿՈՐՏԻԿԵԱՆԻ յուղարկաւորութիւնը։

Կաթոլիկ եկեղեցիներու ներկայացուցիչ կղերական դասուն, դպրեցներու, ծաղկեպսակ կրող սզոց եւ երկսեռ աշակերտութեան կազմած թափօրով մը, որուն կը նախագահէր Նազլեան Գերապայծառ եւ կը հետեւէր խուռն բազմութիւն մը հանգուցեալին մարմինը կրող սնտուկը փոխադրուեցաւ Հայ Կաթողիկէ եկեղեցին, Թիլէլի պողոտային վրայ։

Ոստիկանական ջոկատ մը կը կանխէր թափօրը եւ կը հսկէր կարգապահութեան։

Պատարագեց Նազլեան Գերապայծառ եւ Ասորի կաթոլիկ համայնք մը Արաբերէն լեզուով դամբանական մը խօսեցաւ, բնաբան առնելով Մեծ Վարդապետին խօսքը, «Ուսարուք յինէն՝ զի հեզ եմ եւ եմ խոնարհ սրտիւ» ի վեր հանելով հանգուցեալին առաքինութիւնները ու նուիրուող աշխատանքը։

Թաղումը տեղի ունեցաւ յետ միջօրէին, ի ներկայութեան եկեղեցական դասուն, մարմինը ամփոփուեցաւ եկեղեցւոյ կից աջակողմեան գաւիթին մէջ, կը գրէ «Եփրատ»։

ՀԱՅ ԲԺՇԿ. ՈՒՍԱՆՈՂ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՓՈՐՁԷ ՍԻՐԱՀԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱՒ

Ոստիկանական տեղեկագրին մէջ հետեւեալ տխուր լուրը արձանագրուած է.

Կարապետ Պետրոս Ճէվհէրճեան(?) 20 տարեկան հայ երիտասարդ մը, ուսանող Ֆրանս. Բժշկ. Համալսարանի, սիրահարուած էր հայ աղջկան մը։ Ամէն օր կը փոխանակէին սիրային նամակներ իրարու հետ։

Վերջերս երիտասարդ նամակ մը կ'ստանայ իր սիրուհիէն, որով կ'առաջարկէր խզել ամէն կապ եւ յարաբերութիւն։ Կայծակնահար կըլլայ Կարապետ եւ կորսնէ վերջ տալ իր կեանքին։

Առջի իրիկուն, Նուօքային անուն թոյն կ'առնէ անձնասպան ըլլալու դիտումով։ Քիչ վերջ թունաւորուած երիտասարդը կ'սկսի անհանգիստ ըլլալ։ Իրողութեան կը տեղեկանան ծնողքը եւ Կարապետ իսկոյն կը փոխադրուի հիւանդանոց։

Հարցաքննուելով Կարապետ ոչինչ կը խոստովանի, սակայն գրպաններու խուզարկութեամբ կը հասկցուի որ անձնասպանութեան փորձը արդիւնքն է սիրահարութեան։

ՊԱՊԸ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԿԱԹՈԼԻԿՆԵՐԸ

Հռովմէական Հայրապետը ունկնդրութեան ընդունելով Եպիսկոպոսական Յանձնախումբը Արեւելեան եկեղեցիներու կանոնիկոսական օրէնսգիրքի խմբագրութեան համար անգամ մը եւս կը փաստէ Արեւելքի Կաթոլիկներուն համար իր ունեցած Հայրական հոգածութիւնը։

Արեւելեան եկեղեցիներու միաբանութեան քարտուղար Ն. Գ. Կարտինալ Սինչէրօի ներկայացուցած հպատակութեան պատասխանելով՝ Ն. Սրբազնութիւն Պիոս ԺԱ. ցոյց տուած է մեծ բարեացակամութիւն, եւ խոր երախտագիտութիւն յայտնած է Յանձնախումբին, ընթացիկ օրէնսգրութեան ընդհանրական եկեղեցիին բոլոր բարիքներուն համար։ Ան աւելցուցած է նաեւ թէ կ'ուզուի նոր կեանք մը տալ՝ զանազան ժողովուրդներու բարօրութեան յատուկ պատրաստուած օրէնքներուն, ամէն մէկին մտածելակերպին եւ սրամադրութեանց համեմատ։

Եպիսկոպոսապետ, իր պատասխանին մէջ յիշած է նաեւ հին առածը. «Օրէնքները չեն որ ժողովուրդներ կ'ստեղծեն, այլ աւելի նիշդ պիտի ըլլար ըսել թէ ժողովուրդներն են որ կը պատրաստեն օրէնքները, այս իմաստով է որ օրէնքները պէտք է նկատի ունենան ժողովուրդներու պէտքերը»։

ԹՈՒՐՔ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐ ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՀՈՂԻՆ ՎՐԱՅ

Երեք թրքական աւազակներ յարձակում գործած են Սուրիոյ. Քօրը Քուրար գիւղին վրայ եւ Մուհէսսին Ուէյֆ անուն գիւղացիի մը երկու եզները տարած։ Մուհէսսին հետապնդած է աւազակները իր եզները ետ առնելու յոյսով։ Սակայն հազիւ անոնց հասած, աւազակներէն մէկը դանակը կը խոթէ եւ կը մորթէ գիւղացին։

Համայնավար մը ձերբակալուած

Րէօֆս Ասը անուն համայնավար մը ձերբակալուած է Զահլէի մէջ, երբ կը փորձէր համայնավարական դրօշակներ պարզել։ Րէօֆս յանձնուած է դատարան։

ՆՈՒՐԻ ՓԱՇԱ ԷԼ ՍԱԻՏ ԱԼԷՅԻ ՄԷՋ

Դամասկոսէն կը տեղեկացնեն թէ կիրակի օր հոն ժամանած է Իրաքի Արտ. Գործոց Նախարարը՝ Նուրի փաշա էլ Սաիտ։

Նուրի փաշա ճամբորդած է սաւառնակով եւ օդանաւային կայանը հասնելուն՝ ընդունուեցաւ Բարձր Գոմիսէրի անունով տեղակալ Վիքքի կողմէ։

Իրաքի հիւրը անմիջապէս Ալէյ առաջնորդուեցաւ եւ ճաշեց պ. եւ Տիկ. Հէլլօի մօտ, պ. Շովէլի, հարիւրապետ Լօրասի եւ տեղակալ Վիքքի ընկերակցութեամբ։

Կը հաւաստեն թէ Նուրի փաշա եկած է մասնաւոր առաքելութիւնով, հոգատար բարձր իշխանութեանց հետ տեսակցելու համար Ասիօ-Քաղդէական վէճին եւ ձեռք առնուած գործողութեանց շուրջ։ Ան դարձեալ օդանաւով Պաղտատ վերադարձած է ժամանումին յաջորդ օրն իսկ։

Բաց աստի կը տեղեկացնեն թէ Իրաքի դահլիճին դեռ հրաժարած չէ, սակայն անգլ. Բարձր Գոմիսէրութիւնը կը պահանջէ անոր մեկնումը՝ իբրեւ պատժական միջոց Քայլանի դահլիճին ընդգրկած խիստ ընթացքին, որ հասած չէ Ասիօ-Քաղդէական ապստամբներուն դէմ Անգլիոյ վարած քաղաքականութեան հետ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՍԵՂԱՆ ՀԱՄՄԱՆԱՅԻ ՄԷՋ

Սուր. Հանր. Նախգ. Մուհամէտ պէյ էլ Ապտ, ինչպէս նաեւ վարչապետն ու միւս նախարարները առջի օր Համմանա երթալով հիւրասիրուեցան Սուրիական ելմտական նախարարին կողմէ եւ միասին ճաշեցին։

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ

Սուրիական Հանրապետութեան նախագահ Ն. Վ. Մուհամէտ պէյ էլ Ապտ շաբաթ օր հացկերոյթ մը սարքեց ի պատիւ Արեւելեան բանակի գլխաւոր Հրամանատար Զօր. տը Պիկօ տիւ Կրան Րիւի։

Հացկերոյթին հրաւիրուած էին նաեւ վարչապետն ու նախարարները, Բարձր Գոմիսէրութեան պատուիրակը եւ զինուորական ու քաղաքային բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿ ՄԸ ԶԱՀԼԷԻ ՄԷՋ

Զահլէի մէջ Երկրագործական Սենեակ մը ստեղծելու ծրագիրը ուսումնասիրելու համար՝ յիշեալ քաղաքին մէջ գումարուեցաւ ժողով մը, որուն կը մասնակցէին նաեւ գիւղատնտես-երկրաչափներ պ.պ. Ֆուատ Սաատի եւ Անթուան Իս։

Յիշեալ Սենեակը, իր ստանձնած պարտականութեանց կարգին, յանձն առած է նաեւ պայքարը որթատունկի (phylloxera)ի դէմ, որ մեծ վնասներ կը պատճառէ Պէքաայի այգիներուն։

ՈՃԻՐ ՄԸ ԹԻՐԻ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ

Տարրա Շարքիէ գիւղէն Հիւսէյն Մուսա անհետացած էր շաբաթէ մը ի վեր։ Այդ յիշեալին դաշունահարուած դիակը գտնուած է Թիրի օրջանին մէջ։

Նապաթիէի ժանտարմերիան տասնապետ Թանիոս Ղազալ եւ Հաննա Տաղէր յաջողած են ձերբակալել յիշեալ ոճրին չորս հեղինակները։

ԳՈՏՈՍ ԵՒ ՌՈՍՍԻ ԱԼԷՅԻ ՄԷՋ

Բ. Գոմիսէրութեան ընդհ. պատուիրակ եւ Տիկ. Հէլլօ, իրենց Ալէյի ապարանքին մէջ, հացկերոյթ մը տուին Զօր. Վէյկանի եւ սաւառնորդներ Ռոսսի եւ Գոտոսի մեկնումին առթիւ։

Հացկերոյթին ներկայ էին նաեւ Զօր. եւ Տիկ. տը Պիկօ տիւ Կրան Րիւ եւ Գնդ. ու Տիկ. Գոփլէ։

Գոտոս եւ Ռոսսի մտադիր են այս գիշեր իսկ օդանաւով մեկնելու դէպի Մարսէյլ մէկ թռիչքով։

ՏՕՔԹ. ԿԱՐԿՈՒՐԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Շաբաթ օր, իր տիկնոջ հետ քաղաքս վերադարձաւ Հանրային Առողջապահական եւ Ընդհանուր Սպասարկութեան Տնօրէն Տօքթ. Քամէլ պէյ Կարկուր, որ, երեք ամիսէ ի վեր ուսումնասիրական օրջագայութիւն մը կը կատարէր Եւրոպայի մէջ։

Բարի գալուստ կը մաղթենք իրեն։

ՈՐՍՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԱԶՔԸ ԼՈՅՍ

Կառավարական որոշմնագիր մը Օգոս. 15ին կը հաստատէ որսորդութեան պաշտօնական բացումը Լիբանանի հանրապետութեան բոլոր հողամասին համար։

Խստիւ արգիլուած է որսորդութիւնը երկրագործութեան օգտակար թռչուններուն, որոնց անունը հրատարակուած էր մի քանի ամիս առաջ։

ԹՇՆԱՄԻ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

Մուհամէտ եւ Ալի Աննան 20 եւ 25 տարեկան երկու եղբայրներ, միեւնոյն զենքան մը սիրահարած ըլլալով՝ կիրակի օր կռիւի բռնուեցան։

Կռիւի տաքցութեան ընթացքին, Մուհամէտ իր ատրճանակը հանելով վեց հարուած պարպեց իր կրտսեր եղբօր վրայ եւ զայն մահացու կերպով վիրաւորեց կռնակէն։

Աղմուկէն հասնող դրացիները նկատեցին տարաբաղդ Ալիի մահը եւ փախուստ ոճրագործ եղբօր, որ խստիւ կը փնտռուի ոստիկանութեան կողմէ։

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՔԱՐՈԶ

Ս. Աստուածածնի տօնին առթիւ, Էօրէֆիէի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Կաթ. փոխանորդ Գեր. Եղիշէ Արք. Կարոեան։

Կը հրաւիրուի բարեպաշտ ժողովուրդը ներկայ գտնուիլ։

Թաղ. Ս. Աստ. ին Եկեղեցւոյ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ

9 ՕԳՈՍՏՈՍ 1933

		Ս. Դ.
Եգիպտ.	թղթադրմ.	431
Անգլիկն.	»	420
Տոլար	»	93
Թրքական	»	59
Պանք_Օթթոման		140
Իտալական Լիր 100		675
Յունական Տրախմի 100		70
Անգլկ. ոսկի		620
Ֆրանս. »		494
Օսման. »		551.50
Արծաթ մէճիտ		21
Դրէտի Ֆօնս. Ա. Ֆ.		606
» » Բ. »		327
» » Գ. »		314

Սէֆէրեան եղբարք Բիւ Ֆօշ

Թէլէֆօն՝ 5-12

— 64 —

իմ մօրը։— Կրկնում եմ, որ այդ հարցերից և ոչ մէկը իմ մտքում չեկաւ, որ առաջարկէի նրան։ Ես քարացածի նման մնացել էի ապշած, զարմացած իմ ուղեղին տիրել էր մի տեսակ մթին թմրութիւն։

Նկատելով իր խօսքերի ազդեցութիւնը, քաւոր Պետրոսը մինչեւ անգամ ժամանակ չտուեց, որ ես կարողանայի մտածութիւններս ամփոփել և նրա մի բան ասել։ Նա շարունակեց.

— Այժմ, սիրելի զաւակս, իմ խղճմտանքի վրայ մի ծանր բեռն է դրուած, ես քուն և հանգստութիւն չունեմ, գիշեր ու ցորեկ տանջվում եմ այն մտածութիւնով, որ իմ անխոհեմութեամբ պատճառ եղայ մի աղետալի գործի և չարերին դժբաղդութեան մէջ ձգեցի։ Չգիտեմ ինչո՞վ կարող եմ քաւել այդ մեղքը։

Ես սթափուեցայ։

— Նրանով, պատասխանեցի,— որ հէնց այս րոպէիս պիտի գնաք դատաւորի մօտ և յայտնէք նրան, թէ մի՛ կտրել տուէք այդ անմեղ մարդու ձեռքը, որովհետև յանձաւորը դուք էք։

— Ես այդ կ'անէի և մեծ յօժարութեամբ կ'անէի, բայց նրա ձեռքը այլեւս չեն կարող կտրել։

— Ինչո՞ւ։

— Այս առաւօտ երբ գնացին, որ բանտից դուրս բերեն նրան եւ տանեն դատապարտեալները հրապարակի վրայ վճիռը կատարելու, գտան բանտին դուռները խորտակուած, պահապաններից մի քանիսը սպաննուած, իսկ կալանաւորը անյայտացած։

Իմ կեանքում ոչինչ ինձ այնքան չէ ուրախացրել, որքան ես ուրախացայ, լսելով վարպետիս ազատութեան լուրը։ Ես իսկոյն յիշեցի Կարոյի խօսքը, որ ասել էր ինձ, թէ «մենք նրան կը փախցնենք»....։ Ընկերներս կատարեցին իրենց խոստմունքը, նրանք չխա-

— 61 —

— Մուրադ, շարունակեց նա, առանց թոյլ տալու որ ես խօսեմ.— Դու ցանկացար ինձ հետ առանձին խօսել, հասկացայ քո միտքը և դրա համար գովում եմ քո խելացիութիւնը։ Բայց առանց քո խօսքերը լսելու, ես գիտեմ թէ դու ի՞նչ պիտի ասես ինձ։ Դու պիտի ասես, քաւոր Պետրոս, այն բանալին, որ ես շինեցի քեզ համար, նրանով կատարուել է մի գողութիւն և որպէս յանցաւոր, բռնուել են եւ պատժվում են անմեղ մարդիկ։ Դու պիտի ասես, քաւոր Պետրոս, բանալին քո ձեռքումն էր գտնվում, ուրեմն, թէ՛ կասկածանքը և թէ, պատասխանատուութիւնը քեզ վրայ է ընկնում։ Դու այնքան ազնիւ ես և բարեսիրտ, որ կը պահանջես ինձանից, որ ես անպատճառ պատասխանատուութիւնը ինձ վրայ առնեմ և ազատեմ անմեղ մարդիկներին դատաստանի բարբարոսութիւններից։ Իսկ եթէ ես չըլսեմ քեզ, դու այնքան անաչառ կը լինես, որ չես թաքցնի չարագործութիւնը, կը դիմես որտեղ հարկն է կը մատնես ինձ, և կը յայտնես բանալիի ամբողջ պատմութիւնը....։

— Կարծեմ, ես նախագուշակեցի բոլոր, ինչ որ դու մտքումդ դրած ունէիր, այդպէս չէ՞։

— Ուղիղ այդպէս է։

— Սիրում եմ քո անկեղծութիւնը և ուրախանում եմ քո ճշմարտախօսութեանը վրայ։ Ես էլ թոյլ չէի տար որ չարագործութիւնը ծածկուէր, իսկ անմեղութիւնը նրա փոխարէն պատժուէր։

Ես չկարողացայ իմ վրդովմունքը զսպել։

— Ուրեմն ինչո՞ւ թոյլ տուեցիք, որ անմեղութիւնը պատժուի, Մինչեւ այսօր ի՞նչ բանի էք սպասում, որ ծածկեցիք չարագործութիւնը։ Մի՞թէ ձեր պատճառով չէր, որ դժբախտ վարպետիս ամբողջ արհեստանոցը,

ԱՐԱԲԵՐԷՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՈՃԵՐ

ԴԻՒՐԻՆ ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Գործ մը ունի՞ք ինծի համար	—	Ֆի՞ անտօմ շըղուլ մինշանի
Ի՞նչ գործ կրնաս ընել	—	Շո՞ւ պթաարիֆ թաամիլ
Վարպետ մեքենագործ մըն եմ	—	Էնէ մուքինիստ մահիր
Ա. կարգի գործաւոր մըն եմ	—	Էնէ շաղիլ մին էվէլ քալաս
Ամենադժուար գործ կրնամ ընել	—	Էնէ պիդըր պաամիլ աս-աապ շըղուլ
2 տարուայ փորձառութիւն ունիմ	—	Էլի պիդ մարրան սէնթէյն
Յանձնարարական ունի՞ք	—	Ֆի՞ պի էնտէք շէհատէթ
Շատ նեղն եմ եւ ընտանիքս անօթի է	—	Էնէ մրտախա ու աէյլէթի ճուվանէ
Կ'աղաչեմ ինծի գործ մը տուէք	—	Պիթրէճճէք լաքիլի շըղուլ
Շատ լաւ, պիտի փորձեմ քեզ	—	Թա յիպ լահըպ նճէրրիպէք
Եթէ գոհ ձգես, տեւական գործ կուտամ	—	Իզէ պըսաթթը միննէք պի խալլիք անտի տայմէն
Երախտապարտ եմ պ. տնօրէն	—	Մէմնուն էա հատրէթ էլ միտիր
Մնաք բարով	—	Մը խաթըրէք
Երթաք բարով	—	Մա սէլամէ

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Աւելը բեր	—	Ճիպ էլ միքնիսէ
Գետինը աւլէ	—	Քէննիս էլ արտ
Այս սնտուկը քովի սենեակը տար	—	Խոտ հէտ սանտուք վէտտիլու լէլ օտա թէնի

ՏՕՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԿԷՐԿԷՐԵԱՆ

Վկայեալ Lauréat նախկին Interne եւ այժմ մնայուն *ՄԱՍՆԱԳԷՏ* բժիշկ Ֆրանսական հիւանդանոցի *ԱՉՔԻ, ՔԹԻ, ԿՈԿՈՐԴԻ, ԱԿԱՆՋԻ և ԳԼԽՈՅ* հիւանդութիւններու բաժնին:

Հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6
իր կլինիքին մէջ rue de Damas, No. 15

Հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտքի թերթով:

Աղքատ հիւանդներու ձրի դարմանում, ամէն օր կէսօրէ առաջ ժամը 10—12, հիւանդանոցի դարմանատան մէջ։

ՅՈՎ. Հ. ՄԱՃԱՌԵԱՆ

Սուրիոյ ծանօթ դերձակ - կերպասավաճառը հաստատած է մասնաճիւղ մը Պէյրութ, Սուգ - էլ - Նուրիէ:

Մեր վաճառատան մէջ կը գտնէք անգլ. եւ Ֆրանս. կերպասներու նոր մթերք եղանակի համապատասխան նորոյթներով. մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում անմրցելի գիներով։

Զինուորական այլ եւ այլ պիտոյքներ

Խղճամիտ աշխատանք

Ճշտապահութիւն

Գոհացում ամենէն դժուարահաճներու

Փորձեցէք համոզուելու համար:

ՏՕՔԹ. ՄԻՍԱՔ Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին interne քաղաքապետական հիւանդանոցին, այժմ Շէֆ տը քլինիք St. Elie հիւանդանոցին, հաստատած է իր դարմանատունը (Պոլիքլինիք) Հանըն քաղի իր սեփական նորակերտ շէնքին մէջ։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կ. ա. 10-12. կ. վ. 2-6. St. Elie հիւանդանոցի վիրաբուժութեան, մանկաբարձութեան, գլուխի, մորթի, վեներական, ներքին եւ պզտիկներու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկները ամէն օր կ'այցելեն դարմանատունը կ. ա. 10-12։

Խղճամիտ, արագ եւ մասնագիտական դարմանում. աղքատ հիւանդներուն ձրի դարմանում հինգշաբթի օրերը կ. վ. 2-6։

ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԱՍՏՂԸ
(L'ETOILE du FOYER)

Անտեսական և երկրագործական ժողովրդային վարկի հաստատութիւն Անանուն ընկերութիւն.— դրամագլուխ՝ 3,000,000 ֆրնք. որ կրնայ 33.000,000 ֆրնքի բարձրացուիլ վարչական խորհուրդի պարզ որոշումովը։

Կեդրոնատեղի.— 137 Boulevard Sebastopol - Paris

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Արեւելեան պետութեանց

Սավօյ Օթէլի շէնք, Պուրճ, Պէյրութ

ՕԳՆԷ ԴՈՒՆ ՔԵԶԻ
եւ
ԱՍՏՂԸ ՔԵԶԻ ՊԻՏԻ ՕԳՆԷ

ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ՃԻՒՂ

ԱՒԱՆԴԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՕԺԻՏ

Երաշխաւորեալ տոկոս $5\frac{1}{2}$ %, Անկէ զատ մասնակցութիւն ընկերութեան շահերուն։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՃԻՒՂ

ՎԱՐԿԵՐՈՒ ԲԱՑՈՒՄ

Կալուածի վրայ փոխատուութիւնք վճարելի 10—15—20 տարիէն. որոշուած պայմանաժամէն առաջ ուզողը կրնայ վճարել:

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԱՍՏՂԸ ընկերութիւնը ներկայիս 75,000է աւելի անդամ ունի։ մինչև 1 Ապրիլ 1931 Ընտանիքին Աստղը 135 միլիոն փոխ տուած է, գրաւով 500 միլիոնէ աւելի արժէք ունեցող անշարժ կալուածներու վրայ։

Ամէն թղթակցութիւն ուղղել՝ B. P. 821, Beyrouth

UNITED STATES LINES
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳԻԾ

Աշխարհի ամենէն ապահով, շքեղ և արագ նաւերը

(Շաբաթական կանոնաւոր երթեւեկ Հավրէն Շէրպուրկ և Նիւ Եորք)

Նաւերու անունները		Մեկնումի թուականները		
Մանհաթթան	»	6	*Յուլիս*	*Հավրէն*
Բր'զիտէնթ Ռուզվէլթ	»	13	»	*Շէրպուրկէն*
Ուաշինկթըն	»	20	»	*Հավրէն*
Բրէզիտէնթ Հարտինկ	»	27	»	»
Մանհաթթան	»	3	*Օգոստոս*	»
Բրէզիտէնթ Հարտինկ	»	10	»	*Շէրպուրկէն*
Ուաշինկթըն	»	14	»	*Հավրէն*
Բրէզիտէնթ Հարտինկ	»	27	»	»

Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել
Ընդհ. գործակալութեան

ՀԻԹԹԻ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

Հեռաձայն 8—00, Մաարաթ փողոց Պէյրութ, B. P. 511
Հեռագր. հասցէ.— «HITTIFRER»

ՏՕՔԹ. Տ. Գ. ԼՈՒՍԱՐԱՐԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԷՆ

ԹԻՒ 27 ՔԱԲՈՒՍԻՆՆԵՐՈՒ ՓՈՂՈՑ ՊԱՊ ԻՏՐԻՍ
(Քաբուսիններու եկեղեցիի ճիշդ դիմաց)

Երկար տարիներու ընթացքին Փարիզի մէջ իր ուսումը կատարելագործելէ եւ հիւանդանոցներու մէջ մեծ հմտութեան եւ երկար փորձառութիւններ ստանալէ վերջ վերադարձած է Պէյրութ եւ հաստատած իր սեփական դարմանատունը Քաբուսիններու եկեղեցւոյ ճիշդ դիմաց թիւ 27 Պապ Իտրիս։

Գիտական ամենավերջին միջոցներով եւ ելեկտրաբուժութեամբ (Diatermo-therapie) ներքին եւ ի մասնաւորի կանանց վեներական, Ֆրանկախտ, նոր եւ հին ջերմամիզութիւն, փրօսթաթի, սեռմնամաղի, միզամանի եւ անկարողութեան հիւանդութիւնները ու ցաւութիւնները. Նմանապէս կը դարմանէ արեան եւ ընդհ. ցաւութիւններ, ռոմաթիզմ (Rhumatisme) մորթային հիւանդութիւններ, մանիշակագոյն ճառագայթներով (Rayon ultra-violet). Մասնաւոր ելեկտրականութեամբ (Electro-coagulation) կատարեալ դարմանում կոկորդի amygdaleի եւ Hemoroideի:

Ընդ. ժամեր 8—12 եւ 2—8, Կիրակի եւ տօնական օրեր մինչեւ կէսօր։

Բացուած է Բաժանորդագրութիւնը

«ՎԷՄ»
ԵՐԿԱՄՍԵԱՅ ՀԱՆԴԷՍ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

ՎԷՄԸ պիտի բովանդակէ ուսումնասիրութիւններ մշակոյթի եւ պատմութեան մասին, քննադատութիւններ, կենսագրականներ, յուշեր, վաւերագրեր, տեսութիւն ու գրախօսական, նկարներ։ Պիտի հետեւի հայ եւ օտար կեանքի նորութիւններուն, հայ գրականութեան, արուեստներու, պատմութեան եւ մշակոյթի այլ ճիւղերու մասին։ Յատկապէս լայն տեղ պիտի տայ Հայոց պատմութեան ազատագրական պայքարի շրջանին։

ՎԷՄԸ պիտի ձգտի հայ մշակոյթի դրօշակին շուրջ համախմբել հայ մտաւորականութեան եւ ընթերցող հասարակութեան լայն խաւերը՝ առանց խտրութեան։

ՎԷՄի առաջին թիւը լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ Սեպտեմբերին։

Բաժնեգին՝ Սուրիա տարեկան 40 Ֆրանք։

Բաժանորդագրութեան համար այժմէն դիմել Hrant H. Abadjian Boite Postale 870, Beyrouth (Liban)

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ

«Հայ Թաթարական ընդհարումները»

ՀԱՏՈՐ ԱՌԱՋԻՆ

Բացի առաջին ընդհարումները ընտիր թուղթի վրայ եւ նկարներով։ Գինն է՝ 15 Ֆրանք։ Մինչեւ գրքի լոյս տեսնելը կանխիկ վճարողներուն եւ գրադարան—ընթերցարաններուն 10 Ֆրանք։

Դիմել՝ Hrant H. Abadjian Boite Postale 870, Beyrouth (Liban)

Ա Պ Է Լ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ

ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐԷՆ

Արուեստագիտական ճաշակով օժտուած հարազատ լուսանկար մը կրնաք ունենալ միայն դիմելով ԱՊԷԼ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ, ուր ամենադժուարահաճ յաճախորդներն անգամ կ'ստանան կատարեալ գոհացում։

ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉԵԱԼ ԳԻՆԵՐ ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻՒ

Գիտական լոյսի խաղերով փոսթ քարթ (6 հատ 150 Ս. Դ. (12 » 200 Ս. Դ.

Խմբանկար հարսանեկան կամ առանձին պօրթրէ, (6 հատ 400 Ս. Դ. (12 » 600 Ս. Դ.

Յարգելի յաճախորդները փոխարժէքը կը վճարեն այն ատեն միայն երբ կատարելապէս գոհ են իրենց լուսանկարներէն։

ՖՕԹՕ ԱՊԷԼ 9 Ավընիւ Ֆրանսէզ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԼԻԼԱ"
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ—ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆԸ

Պուրճ— Հին Սէրայի ետեւի անկիւնը

ԻՐ ՏԵՍԱԿԻՆ ՄԷՋ ՄԻԱԿՆ Է

Հայկական ժամադրավայր՝ մտերմիկ շրջանակով

Օ Դ Ա Ս Ո Ւ Ն Թ Է Ր Ա Ս

Մասնասենեակ՝ ընտանիքներու համար

ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ,
ԱՐԱԳ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ.

Դիմէ՝ ՎԱՀԱՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԵՒ ԵՐՈՒԱՆԴ ՃԷՆՏԷՐԷՃԵԱՆԻ

Ց. Կրպինեան եւ Որդի

ՊՂԻՆՁԷ ՆՈՐ ՀՐՇԷՋՆԵՐ ԼԻՊՆԱՆ ՄԱՐԳԱՅՈՎ

Երաշխաւորուած 20 տարուան համար

ՐԻՒ ԳԱԲԻՒՍԻԷՆ ԹԻՒ 43

Յովհաննէս Կրպինեան եւ Որդի Գործարանին մէջ կը շինուին՝ շատ կատարելագործեալ յօրինուածքով եւ ամենաազդեցիկ քիմիական բաղադրութիւններով գործող եւ 20 քիլոկրամ ճնշումի դիմացող պղինձէ հրշէջներ, ԼԻՊՆԱՆ մարքայով:

Անոնք արձանագրուած ըլլալով Քաղաքապետութեան Տնօրէնութեան մօտ, նաեւ արձանագրուած են Ֆրանսական թէքնիք յանձնախումբի գնահատման։

Գիները չափազանց դիւրամատչելի
եւ
Արդիւնքը երկվայրկեանական է։

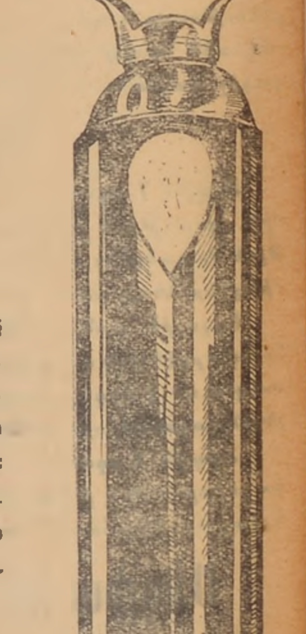

Մահճակա՞լի կամ Աթո՞ռի պէտք ունիս, գնէ՛

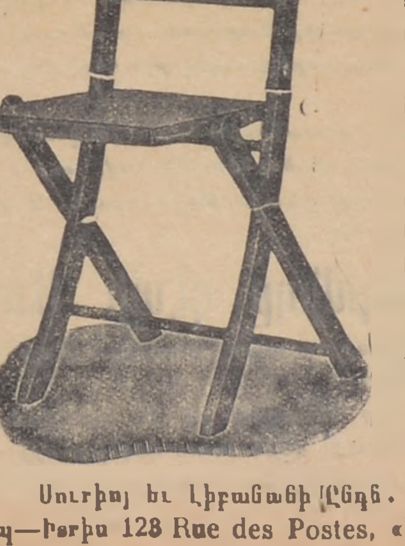

Ekvall վաճառատունէն մահճակալ մը, որ ծանօթ է այժմ ամենուն՝ գին՝ 8—8.50 եւ 16.50 ս. ոսկի վճարումի դիւրութիւններ.—

Հաստատ են մեր ծալլուող «Բոնհէր» սոկուն, ներկայանալի, թեթեւ եւ դիւրամատչելի ամէն քսակի.—

Բնական գոյնով՝ հատը 130 ս. գ. ընկոյզի գոյն՝ հատը՝ 135 ս. գ.

—o—

Գիւղ երթալէ առաջ այցելեցէք մեզ անգամ մը եւ գնէ աթոռ մը որ կրնայ ծառայել քեզ տարիներ տեւական, ըլլայ գիւղը թէ՛ տանդ մէջ։

Մեր մահճակալները կը ծախուին նաեւ Mr. Emin Adadaի քով, Avenue Foch։

Բայց ո՛չ նոյն վճարումի դիւրութիւններով։

Սուրիոյ եւ Լիբանանի Ընդհ. Գործակալ *ԵՐՈՒԱՆԴ ՔԷՇԻՇԵԱՆԻ* Պապ—Իտրիս 128 Rue des Postes, «l'Orient»ի կից B. P. 810 Beyrouth

— 62 —

կայքը, կալուածները և բոլորը, ինչ որ ունէր, անուրգով վաճառեցին, ու Նրա ողորմելի ընտանիքը օրական հացի կարօտ թողեցին։ Մի՞թէ ձեր պատճառով չէ՞ր, որ խեղճ վարպետիս բանտի մէջ մաշեցին, իսկ հիմա, գուցէ այս րոպէիս, դատապարտեալների հրապարակի վրայ դահիճը կտրում է Նրա ձեռքը։ Ինչո՞ւ թողեցիք, որ այս բոլոր բարբարոսութիւնները կատարուէին, եթէ դուք խիղճ ունէիք, եթէ ձեր սրտումը Աստուծոյ երկիւղը կար, եթէ դուք յարգում էիք արդարութիւնը։ Իսկ այժմ, երբ բանը բանից անցել է, նոր եկել էք, ու իմ գլխին քարոզներ էք կարդում։

Նա պատասխանեց, պահպանելով իր սառնասրտութիւնը.

— Իրաւացի եմ համարում քո մանկական սրտի բարկութիւնը, չա՛տ իրաւացի։ Դա մի լաւ նշան է, որ դու բարոյապէս փչացած տղայ չես։ Բայց լսի՛ր, Մուրադ, լսի՛ր ցաւալի իրողութիւնը։

Վերջին խօսքերը արտասանելու ժամանակ Նրա զօրաւոր ձայնը սկսեց դողդողալ և աչքերումը յայտնուեցան արտասուք։

— Այն խիթալի բանալին, որ դու շինեցիր ինձ համար, ես պահում էի իմ մօտ, իբրեւ մի անմոռանալի յիշատակ, որ հայրը կարող է ունենալ սիրելի որդուց։ Դա քո ձեռքի առաջին գործն էր և այդ պատճառով ինձ համար թանկագին էր։ Բայց երեւում է, որ Աստուած կամեցել էր ինձ պատժել հէնց այն բանով, որ իմ սրտին շատ մօտ էր։ Յանկարծ բանալին անյայտացաւ։ Ո՞վ տարաւ, ո՞րտեղ կորաւ, — մինչեւ այսօր մտածում եմ, մտածում եւ ոչինչով բացատրել չեմ կարողանում։ Նրա կորստից մի շաբաթ յետոյ կատարուեցաւ յայտնի չարագործութիւնը։ Այն օրից ես ամէն տեղ ման էի գալիս, ամէն տեսակ հարցուփորձ գործ էի դնում,

— 63 —

գուցէ մի հնարքով կարողանամ երեւան հանել կատարուած եղեռնութեան գաղտնիքը։ Բայց իմ բոլոր ջանքերը անցան ապարդիւն։ Այժմ ես մոլորուած եմ տարակուսութիւնների մէջ, մտատանջութիւնը խեղդում է ինձ, չգիտեմ, թէ ինչ պիտի անեմ, չգիտեմ թէ ինչո՞վ կարող եմ քաւել այն յանցանքը, որ ինքս չեմ գործել, այլ իմ միամտութեան պատճառով կատարուել է....

Նրա աչքերը դարձեալ լցուեցան արտասուքով։ Այդ խօսքերը արտասանում էր նա մի այնպիսի մեղմ, համոզիչ և անկեղծ եղանակով, որ կարծես, ճշմարտութիւնը խօսում էր Նրա շրթունքներով։

Ես հաւատացի։

Ես այն հասակում յիմար տղայ չէի, բայց այնքան խելահաս եւս չէի, որ կարողանայի խորին կերպով քննել քաւոր Պետրոսի խօսքերը։ Ես գոնէ այնքան համարձակութիւն չունէի, որ հարցնէի Նրանից.— լաւ, դիցուք թէ բանալին քո մօտից անյայտացաւ, կամ մի ուրիշ մարդ գողացաւ քեզանից։ Բայց այդ ուրիշ մարդը ո՞րտեղից կարող է գիտենալ, որ քու մօտ մի այսպիսի բանալի էր պահուած։ Դիցուք թէ չգողացան, այլ դու կորցրիր։ Բայց գտնողը ինչպէ՞ս կարող էր հասկանալ որ այդ բանալին կը բաց անէ մի անյայտ երկաթէ արկղի դռնակը, որը դրած էր այս ինչ ամրոցում։ Այդ հարցերից և ոչ մէկը չառաջարկեցի Նրան, եւ ոչ հետաքրքիր եղայ տեղեկանալու, թէ այն ինչ բանալի էր, որ դու առաջին անգամ տուեցիր ինձ և պատուիրեցիր Նրա նմանը շինել։ Մի՞թէ այդ բանալին յիշեալ արկղի իսկական բանալին չէր։ Ո՞վ տուեց քեզ իսկականը, կամ ի՞նչ նպատակով շինուեցաւ երկրորդը։ Ինչո՞ւ էիր դու սկզբում ինձ ամենայն խստութեամբ պատուիրում, որ շինած բանալիի գոյութեան մասին ոչ ոքի հետ չխօսեմ, ոչ ոքի չյայտնեմ, մինչև անգամ